

Univerzita Palackého v Olomouci

Fakulta tělesné kultury

SLUCHOVĚ POSTIŽENÍ SPORTOVCI
V PROSTŘEDÍ VRCHOLOVÉHO SPORTU

bakalářská práce

Autor: Bohuslava Krumpolcová Vašková, Aplikované pohybové aktivity

Vedoucí práce: Mgr. Svatava Panská

Olomouc 2015

Jméno a příjmení autora: Bohuslava Krumpolcová Vašková
Název diplomové práce: Sluchově postižení sportovci v prostředí vrcholového sportu
Pracoviště: Katedra Aplikovaných pohybových aktivit
Vedoucí diplomové práce: Mgr. Svatava Panská
Rok obhajoby diplomové práce: 2015

Abstrakt:

Bakalářská práce je zaměřena na sluchově postižené sportovce v prostředí vrcholového sportu. Práce zjišťuje míru omezení neslyšících sportovců ve vrcholovém sportu, problémy nebo i výhody objevující se v závodech intaktní společnosti ve srovnání se závody sluchově postižených. Teoretická část informuje o problematice východisek oboru surdopedie a současných možnostech sluchové protetiky. Praktická část zahrnuje výsledky dotazníkového šetření prováděného u vrcholových sportovců se sluchovým postižením.

Klíčová slova: sluchově postižení, sluchová protetika, vrcholový sport

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Bohuslava Krumpolcová Vašková
Title of the master thesis: The hearing impaired athletes in the environment of top level sport
Department: Department of Adapted Physical Activities
Supervisor: Mgr. Svatava Panská
The year of presentation: 2015

Abstract:

The bachelor thesis is focused on the hearing impaired athletes in the environment of the top level sport. The thesis realizes the extent to which the athletes are impaired in the top level sport, issues or even advantages occurring in competitions of intact society in comparison with the competitions of hearing impaired. The theoretical part informs about the solution issues of surdopedy and current possibilities of hearing prosthetics and about the history of sport of the hearing impaired. The practical part includes the results of survey executed with the hearing impaired top level athletes.

Keywords: : Hearing impairment, hearing prosthetics, top level sport

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Mgr. Svatavy Panské, uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

.....

Ráda bych poděkovala zejména Mgr. Svatavě Panské, za vedení bakalářské práce, podnětné připomínky a cenné rady. Dále bych ráda poděkovala všem respondentům a panu Mgr. Otovi Panskému prezidentovi Českého svazu neslyšících sportovců, díky kterým mohla vzniknout výzkumná část práce. Velké poděkování patří i mému manželovi a celé mé rodině, neboť mi byli oporou.

OBSAH

ÚVOD	7
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA OBORU SURDOPEDIE	9
1.1 Surdopedie jako vědní obor	9
1.2 Anatomie sluchu	9
1.3 Fyziologie sluchu	11
1.4 Etiologie sluchových vad	13
1.5 Klasifikace sluchových vad	15
2 SLUCHOVÁ PROTETIKA	17
2.1 Sluchadla	17
2.2 Indikace sluchadla	17
2.3 Rozdělení sluchadel	18
2.4 Kochleární implantát	19
3 SPORT SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH	22
3.1 Obecné vymezení sportu	22
3.2 Podmínky účasti sportovců se sluchovým postižením v závodech	22
3.3 Historie sportu sluchově postižených	22
3.4 Historie sportu sluchově postižených v České republice	24
4 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ	26
4.1 Výzkumné otázky	26
5 METODIKA	27
5.1 Úkoly práce	27
5.2 Metodologie výzkumu	27
5.3 Charakteristika použitého dotazníku	28
5.4 Zpracování výzkumného šetření	28
5.5 Charakteristika výzkumného vzorku	28
6 ANALÝZA VÝSLEDKŮ	31
7 DISKUZE	41
8 ZÁVĚR	42

9	DOPORUČENÍ PRO PRAXI	45
10	SOUHRN	46
11	SUMMARY	47
12	REFERENČNÍ SEZNAM	48

ÚVOD

“Životní úspěch nezávisí na podmínkách, které máme, ale na našich rozhodnutích.”

Hal Urban (2007, s.28)

Člověk se rodí s pěti nejdůležitějšími smysly, jedním z nich je sluch. Prostřednictvím sluchu vnímáme zvuky už čtyři a půl měsíce před narozením. Celou naši osobnost formuje to, jak vidíme, slyšíme a cítíme veškeré poznání tohoto světa. Ale co lidé, kterým se tohoto poznání nedostává? Dokážou se i přes toto všechno dostat na pomyslný vrchol? Být stejně úspěšní jako lidé majoritní společnosti? Francouzský spisovatel Antonie de Saint Exupéry napsal, že “nejdál dojde a nejúspěšnější bude ten, kdo nejvíc zápasil sám se sebou”. Myslím, že člověk, který se narodí se sluchovou vadou, “zápasí” po celý život, a to nejen se sebou, ale i se svým okolím, hlavně v oblasti komunikace. Špatně formulovaná věta se může stát pramenem nedorozumění. Proto si myslím, že lidé se sluchovou vadou, kteří dokážou dosáhnout stejných úspěchů jako lidé slyšící, si zaslouží náš velký obdiv a uznání. Pro jejich nezměrné úsilí a odhodlání jim patří i můj obdiv.

Pohled majoritní společnosti na sluchově postižené jedince je ambivalentní, na jedné straně na tyto osoby nahlíží jako na handicapované, na straně druhé je vnímá jako jedince sobě rovné. Ať už stojíme na jakékoli straně, myslím, že osoby se sluchovým postižením si zaslouží náš respekt. Zaslouží si obdiv a jednání bez předsudků. Společnost by se měla naučit takto vnímat jedince se sluchovým postižením, neboť ti mají svojí kulturu a jazyk. Mnozí z nich jsou schopni vnímat svět mnohem barevněji než osoby slyšící.

Důvodem výběru tohoto tématu bylo mé setkání se sluchově postiženými sportovci. Všimla jsem si jejich obrovské motivace a nadšení pro sport. Snahy se neustále zlepšovat a posouvat výkon, co nejdále to půjde. Rovněž je důležité si uvědomit, že i tak specifická skupina, jako jsou sportovci se sluchovým postižením, mohou být velmi uznávanými osobami v oblasti vrcholového sportu.

Ve své bakalářské práci se zabývám sportovci se sluchovým postižením, kteří v České republice aktivně působí v prostředí vrcholového sportu. Hlavním cílem tvůrčí části práce je zjistit, zda sluchově postižené sportovce jejich postižení ve vrcholovém sportu omezuje či nikoliv. Parciálním cílem je určit míru omezení v prostředí vrcholového sportu slyšících ve srovnání s prostředím vrcholového sportu sluchově

postižených. Poukázat na problémy, nebo naopak výhody spojené s účastí sluchově postižených sportovců v závodech intaktní populace.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to teoretickou a výzkumnou část. První kapitola se věnuje teoretickým východiskům oboru surdopedie, zabývám se zde vymezením pojmu sluchových vad, jejich etiologií a následnou klasifikací. V druhé kapitole uvádím současné možnosti sluchové protetiky. Třetí kapitola je zaměřena na historii sportu sluchově postižených a na podmínky jejich účasti v soutěžích.

Empirická část práce je obsažena ve čtvrté kapitole. Ta popisuje cíle výzkumu s příslušnými výzkumnými otázkami. Představuje výzkumný vzorek a techniku sběru dat. Celý výzkum je vyhodnocen prostřednictvím grafů a komentářů. Pro výzkum byla použita kvantitativní metoda, technikou sběru dat bylo zvoleno dotazníkové šetření. Výzkumný vzorek tvořili sportovci se sluchovým postižením. V průběhu výzkumu byla vytvořena informační brožura (almanach), která podává základní dostupné informace o našich významných sportovcích ve světě osob se sluchovým postižením.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA OBORU SURDOPEDIE

1.1 Surdopedie jako vědní obor

Jedná se o „speciálně pedagogickou disciplínu, která se zabývá výchovou, vzděláváním a rozvojem osob se sluchovým postižením od raného věku až do období zralého věku a senia, kdy sluchová vada je důsledkem stárnutí organismu” (Souralová, 2010, s. 4).

Surdopedie je součástí speciální pedagogiky a představuje multidisciplinární obor, který kooperuje nejen s ostatními speciálně pedagogickými obory, ale i s obecně pedagogickými, biologickými, medicínskými, psychologickými, sociologickými, filozofickými obory atd. Název surdopedie vychází z latinského *surdus* - hluchý a z řeckého slova *paideia* – výchova (Langer & Souralová, 2006).

Surdopedická intervence je zaměřená na osoby se sluchovým postižením. Mezi ně se řadí kategorie osob neslyšící, nedoslýchaví a ohluchlí.

Cílem oboru je všestranný rozvoj osoby se sluchovým postižením v průběhu celého života s ohledem na její specifické potřeby, které vyplývají z omezeného sluchového vnímání, a tedy z omezeného příjmu informací, zejména pak z odlišného způsobu komunikace. Langer a Souralová (2006, s. 8) definují cíle surdopedie následovně: “poskytnout sluchově postiženým komplexní vzdělávání, umožnit rozvoj osobnosti po stránce kognitivní, psychosociální a emocionální a vytvořit náležité komunikační kompetence, které by usnadnily maximální začlenění do intaktní společnosti při respektování jejich jazykových a kulturních specifíků”.

1.2 Anatomie sluchu

„Sluchové vnímání se realizuje funkcí sluchového orgánu. Od okamžiku, kdy zvuk vzbudí naši pozornost, je to aktivní psychický proces. Jeho konečnou fází je uvědomění si zvuku. Následuje hodnocení rozumové, emocionální, zaujetí stanoviska popřípadě volní aktivita a popud k vnější reakci“ (Pulda, 1992, s. 6). Sluchové vnímání je důležitou složkou dorozumívacího procesu, protože sluchem přicházejí informace, které slouží k orientaci v prostředí, a normální funkce sluchového analyzátoru je nezbytným předpokladem pro rozvoj mluvené řeči (Renotierová, 2004).

Sluchový orgán se anatomicky dělí na část periferní a centrální. Periferní část se skládá ze zevního, středního a vnitřního ucha, centrální část představuje sluchový nerv, sluchová jádra v mozkovém kmeni a sluchové centrum v mozkové kůře.

Lejska (2003) popisuje anatomii ucha takto:

Vnější ucho (auris externa)

Zahrnuje boltec a zvukovod. Boltec je vysoce individuální chrupavčitá výchlipka, umístěna symetricky ve spánkové oblasti hlavy. Je nepohyblivý. Určuje směr přicházejícího zvuku. Pro vlastní slyšení nemá žádný význam. Vnější zvukovod je chrupavčitě kostěný kanál, který vede a současně koncentruje akustickou kmitavou energii k dalším částem ucha.

Střední ucho (auris medium)

Je uzavřená dutinka ve skalní kosti, která obsahuje tři kůstky, dva svaly a dvě ústí. Dutinka má tvar šestistranné kostky a je vyplněna vzduchem. Vnější stěnu odděluje hermeticky od zvukovodu blanka bubínku. Vnitřní stěna je společná pro střední i vnitřní ucho. V dolní a přední stěně je ústí trubice, která spojuje středoušní dutinu s nosohltanem – Eustachova trubice. Jejím úkolem je vyrovnávání tlaku vzduchu před a za bubínkem. Zadní stěna středoušní dutiny ústí do vzdušného sklípkového systému kosti spánkové. Řetěz kůstek obsahuje tři kůstky – kladívko, kovádlínku a třmínek. Mechaniky středního ucha se dále účastní dva středoušní svaly – sval třmínkový a sval napínač bubínku.

Vnitřní ucho (auris interna)

Skládá se ze dvou funkčně odlišných částí – ústrojí sluchového a ústrojí rovnovážného. Vnitřní ucho je uloženo ve skalní kosti, což je část kosti spánkové. Nachází se zde dvaapůlkrát stočený kanál v podobě ulity. Nazývá se hlemýžď (kochlea) – část sluchová. „Podélně je rozdělena pružnou přepážkou (bazilární membránou), na níž je uloženo vlastní sluchové ústrojí, tzv. Cortiho orgán. Cortiho orgán je tvořen specializovanými receptory zvuku – vláskovými buňkami, které se napojují na vlákna sluchového nervu“ (Pulda, 1992, s. 6). Nedílnou součástí vnitřního ucha je část nazývaná labyrint, kde je uloženo rovnovážné ústrojí. Zahrnuje tři polokruhovitě kanálky obsahující velmi citlivé smyslové buňky, které při podráždění předávají do mozku informaci o poloze hlavy.

1.3 Fyziologie sluchu

„Zvuk se šíří vzduchem jako zvuková vlna zevním zvukovodem směrem k bubínku. Ten kopíruje svými kmity kmitání vzduchu, jeho pohyb se přenáší na středoušní kůstky a přes ně na oválné okénko vnitřního ucha“ (Jedlička, 2007, s. 449).

Langer (2013) uvádí, že lidský sluch využívá dva různé způsoby, kterými se zvuk dostane do vnitřního ucha – vzdušné a kostní vedení zvuku.

1. Vzdušné vedení zvuku

Je kvalitativně dokonalejší, při vzdušném vedení se zvuková vlna šíří prostorem, je zachycena ušním boltcem a následně soustředěna do zevního zvukovodu. Zevním zvukovodem je vlna vedena až k ušnímu bubínku, který se v důsledku nárazů akustické energie rozkmitá. Následně dojde k rozkmitání celé soustavy středoušních kůstek. Akustická energie je dále perilymfou šířena v celé délce hlemýždě, kde se dostává do Cortiho orgánu. Zde se vláskové buňky Cortiho orgánu rozpohybují a vyvolají elektrický impuls, čímž dojde k přeměně mechanické energie na energii bioelektrickou. Vyvolaný elektrický impuls je poté sluchovým nervem veden do příslušného sluchového centra v mozku, které dokáže rozpoznat, ze které části hlemýždě impuls pochází, a je tak schopno analyzovat frekvenci daného zvuku.

2. Kostní vedení zvuku

V případě kostního vedení zvuku není mechanická energie zvuku do hlemýždě dopravena přes převodní aparát ušního bubínku a středoušních kůstek, ale je hlemýžděm přijata z kmitající lebky. Zvuková vlna šířící se prostorem je (kromě zachycení ušním boltcem) zachycena lebeční kostí včetně kosti skalní, v níž je blanitý labyrint hlemýždě umístěn. Dojde tak k rozkmitání perilymfy, která se opět šíří celým hlemýžděm až do Cortiho orgánu, kde je dále transformována na sled elektrických impulsů. Kvalitativně je kostní vedení horší asi o 40 dB a fyziologicky se významně uplatňuje například při slyšení vlastního hlasu (Hložek, 1995).

U každého zvuku lze sledovat několik jeho vlastností, přičemž za nejdůležitější z hlediska surdopedie považujeme jeho intenzitu a frekvenci:

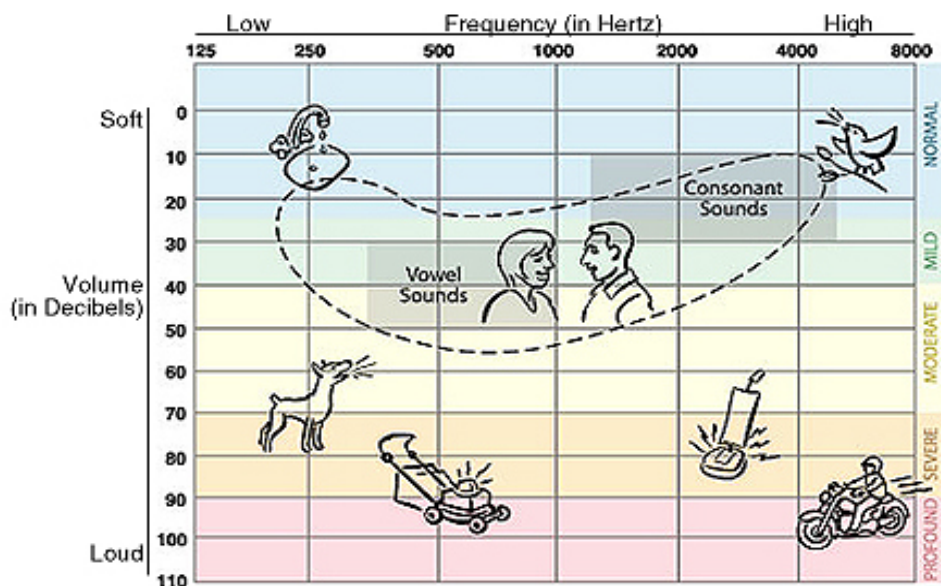
1. **Frekvence zvuku** - Lidský sluchový orgán je schopen analyzovat zvukové vlnění ve frekvenčním rozsahu od 16 do 20 000 Hz (hertzů, kmitů za vteřinu).

Čím je počet kmitů za časovou jednotku menší, tím je zvuk pociťován jako hlubší, a naopak. Sluch je nejcitlivější pro tóny s kmitočtem mezi 1000-4000 Hz. V tomto frekvenčním pásmu se nachází i mluvená řeč (Světlík, 2000).

2. Intenzita zvuku - udává se v decibelech (dB), stejně jako velikost sluchové ztráty nebo i akustický zisk sluchadla. V případě lidského sluchu přitom rozlišujeme několik mezních hodnot intenzity zvuku:

- **Sluchový práh** - „Jedná se o nejmenší intenzitu zvuku, kterou můžeme při normálním stavu sluchu zachytit“ (Souralová, 2006, s. 8). Sluchový práh je u každého člověka individuální a závisí rovněž na frekvenci zvuku. Zvuky, jejichž intenzita je vyšší než hodnota sluchového prahu, jsou označovány jako nadprahové (Langer, 2013).
- **Hmatový práh** - „Je to nejnižší intenzita zvuku, která vyvolává hmatový vjem“ (Lejska, 2003, s. 20). Jedná se o intenzitu zvuku kolem 120 dB, kterou začíná lidské tělo vnímat i jako vibrace.
- **Práh bolesti** – nastává při zvuku o intenzitě 130-140 dB. Při této intenzitě začnou být ve sluchovém orgánu drážděna nervová zakončení pro vnímání bolesti. Tato intenzita je signálem organismu o hrozícím poškození sluchu (Hrubý, 1998).
- **Sluchové pole** – je oblast ohraničená prahem slyšení a prahem bolesti. Jde o oblast zvuku, který je zdravý slyšící člověk schopen vnímat, rozlišovat, případně mu rozumět (Lejska, 2003).

Lidský sluchový orgán je schopen analyzovat zvukové vlnění ve frekvenčním rozsahu od 16 do 20 000 Hz (hertzů, kmitů za vteřinu). Čím je počet kmitů za časovou jednotku menší, tím je zvuk pociťován jako hlubší, a naopak. Sluch je nejcitlivější pro tóny s kmitočtem mezi 1000-4000 Hz. V tomto frekvenčním pásmu se nachází i mluvená řeč. Intenzita zvuku se udává v decibelech (dB), stejně jako velikost sluchové ztráty nebo i akustický zisk sluchadla. „Nejslabší zvuk, který člověk právě zaslechne, má intenzitu sluchového prahu. Člověk může vnímat jen zvuk, který má intenzitu prahovou nebo vyšší. Intenzita většiny běžných zvuků je nadprahová. Slabší zvuk, než je práh sluchu, nemůže být slyšen“ (Lejska, 2003, s. 19).

Obrázek č. 1: Graf frekvence zvuku a slyšení (Williams, 2002)

1.4 Etiologie sluchových vad

Nedostatečné sluchové vnímání je způsobeno sluchovým postižením. Sluchové postižení lze rozdělit na sluchové vady a sluchové poruchy. „Sluchová vada je definována jako trvalý stav, bez tendence ke zlepšení. Naproti tomu sluchová porucha je stav přechodný, provázející onemocnění středouší, tuby Eustachovy, vnitřního ucha, obecně stav, kdy se nedoslýchavost může zlepšit“ (Novák, 2004, s. 3). Příčin vzniku sluchového postižení je nespočetné množství. V odborné literatuře se nejčastěji setkáváme s pojmy prenatální, perinatální a postnatální příčiny. Tyto termíny označují období, kdy sluchová vada vznikla.

Pipeková (2006) charakterizuje období vzniku sluchového postižení následovně:

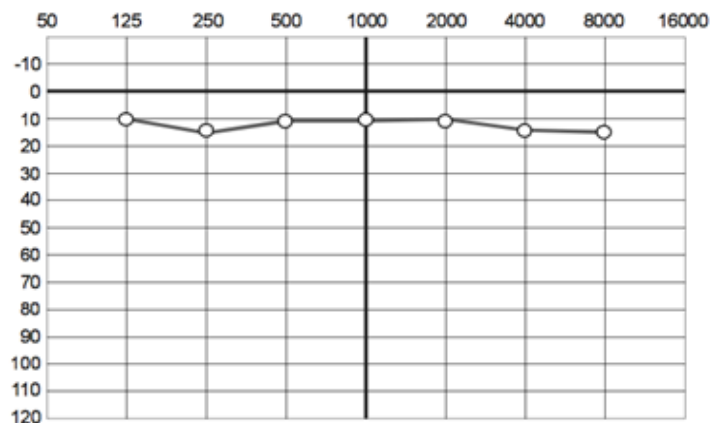
1. **Vrozené (hereditární) vady sluchu** – zděděná nedoslýchavost nebo hluchota má řadu příčin. Poškozen bývá především ganglion spirale, nervus cochlearis a Cortiho orgán. Nedoslýchavost se může postupně zhoršovat a přejít v hluchotu.
 - Geneticky podmíněné – hereditární zátěž v rodině, hereditární sluchové vady děděné autosomálně recesivně. Existuje přibližně 30 genů, o kterých se předpokládá, že mohou mít vliv na vrozený stav sluchu.

- Kongenitálně získané – buďto prenatální – nemoci matky v průběhu těhotenství (například spalničky, zarděnky), nebo získané perinatálně – sem se řadí například protahovaný porod, nízká porodní hmotnost.

2. Získané (postnatální) vady sluchu

- Získané před fixací řeči - prelingválně, tj. do 6. roku života dítěte. Prelingválně získané vady sluchu mají různý dopad na komunikační možnosti. Nejen že se řeč nevyvíjí, ale navíc dochází k rozpadu získaných řečových stereotypů. Jedná se například: o traumata, úrazy hlavy, opakované hnisavé záněty středního ucha, příušnice, zarděnky, spalničky nebo spálu.
- Získané po fixaci řeči – postlingválně, tj. po 6. roce a v průběhu celého života. Řadí se sem například presbyakuze (stařecká nedoslýchavost), poranění v oblasti hlavy a vnitřního ucha nebo dlouhodobé působení silné hlukové zátěže.

Četnost výskytu sluchového postižení je poměrně velká. Světlík (2000) uvádí, že v České republice se počet nedoslýchavých osob odhaduje na 400 000, zcela neslyšících je asi 7000. Hlavním problémem pro sluchově postiženého je porozumění běžné mezilidské komunikaci. „Vzhledem k tomu, že u všech lidí po šedesátém roce života dochází k přirozenému úbytku sluchových buněk ve vnitřním uchu (presbyakuze), představuje nedoslýchavost i závažný sociální problém, který se dotýká všech lidí vyšších věkových skupin“ (Světlík 2000, s. 7) Při diagnostice sluchových vad je třeba si uvědomit, že nevyšetřujeme jenom sluch, ale zejména základní komunikační kanál.

Audiogram č.1: Normální sluch (graf – pravé ucho)

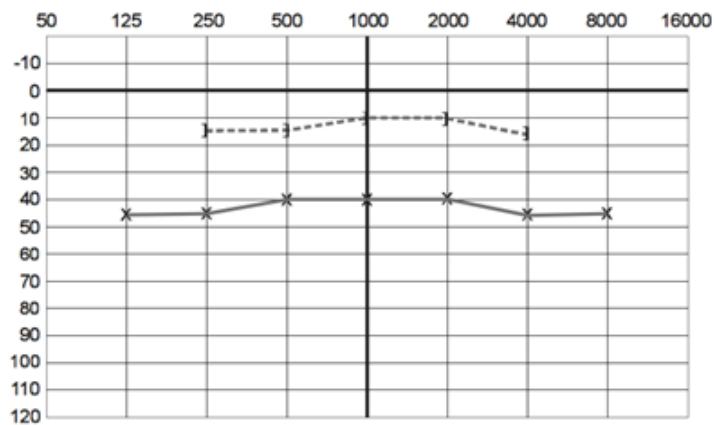
1.5 Klasifikace sluchových vad

Určujícími kritérii klasifikace sluchových vad je místo vzniku postižení, období vzniku postižení a stupeň postižení. Z hlediska místa vzniku postižení se rozlišují dle Ludvíkové a Suralové (2006) dvě skupiny sluchových poruch:

1. Periferní vady

a) převodní vady

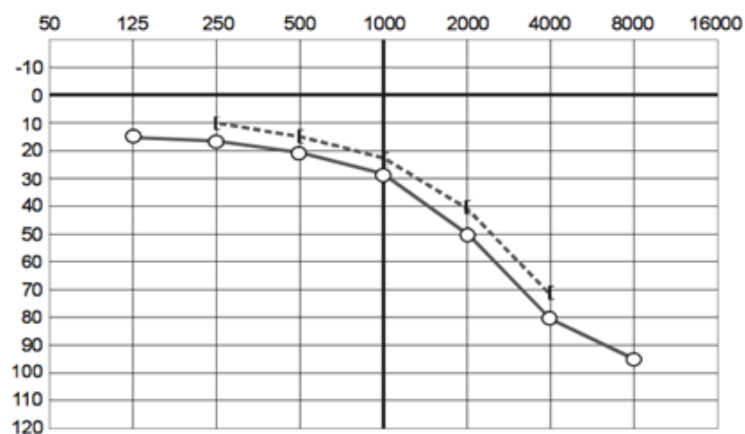
jsou způsobeny různými překážkami ve vnějším nebo středním uchu znemožňujícími mechanický převod zvukových vln od zvukovodu do tekutin vnitřního ucha, perforací bubínku, porušením řetězce středoušních kůstek atd. Sluchové buňky jsou v pořádku. Tyto vady jsou charakteristické především poruchou kvantity.

Audiogram č.2: Převodní porucha sluchu (graf – levé ucho)

b) percepční vady

je porušená funkce vláskových buněk v Cortiho orgánu ve vnitřním uchu a nervové části sluchové dráhy. Percepční vady jsou charakteristické poruchou kvantity i kvality slyšení a mohou vest k úplné hluchotě.

Audiogram č.1: Percepční vada sluchu (graf - pravé ucho)

2. Centrální vady

představují komplikované defekty způsobené různými procesy, které postihují podkorový a korový systém sluchových drah. Jejich příznaky jsou velmi rozmanité a mohou být způsobeny organickou nebo funkční změnou.

V souvislosti s dobou vzniku je velmi důležité, zda sluchová vada vznikla před rozvojem mluvené řeči nebo až po jejím rozvinutí. První skupinu nazýváme prelingvální vady, naproti tomu vady získané až po rozvinutí řeči nazýváme postlingvální (Skákalová, 2011).

Dělení podle stupně sluchového postižení. Strnadová (2002) uvádí mezinárodní klasifikaci a dosavadní dělení, které je v praxi používáno u nás.

Klasifikace sluchových vad podle WHO

Slovní označení:	Průměrná ztráta sluchu:
normální sluch	0 až 25 dB
lehká nedoslýchavost	26 až 40 dB
střední nedoslýchavost	41 až 55 dB
středně těžké postižení sluchu	56 až 70 dB
těžké postižení sluchu	71 až 90 dB
velmi závažné postižení	vice než 91 dB

Tab. 1: Klasifikace sluchových vad podle WHO (Strnadová, 2002, s. 10).

Dosavadní dělení v surdopedické praxi u nás:

Slovní označení:	Průměrná ztráta sluchu:
lehká nedoslýchavost	20 až 40 dB
střední nedoslýchavost	40 až 70 dB
těžká nedoslýchavost, zbytky sluchu	70 až 90 dB
hluchota praktická a úplná	

Tab. 2: Dosavadní dělení v surdopedické praxi u nás (Strnadová, 2002, s. 10).

2 SLUCHOVÁ PROTETIKA

Pojem sluchová protetika zahrnuje velké množství sluchových pomůcek, jejichž úkolem je korigovat sluchovou vadu. Řadí se sem sluchadla, osobní zesilovače, kochleární implantáty.

Dosáhne-li sluchová vada určitého stupně, začne způsobovat nesnáze v komunikaci. Je-li komunikační bariéra výrazná, má vážný sociální i psychický dopad. Proto je zapotřebí sluchovou vadu korigovat sluchadlem.

2.1 Sluchadla

„Sluchadla jsou elektronická zařízení, jejichž úkolem je zesílit zvuk a tím zlepšit srozumitelnost řeči u nedoslýchavého člověka“ (Havlík, 2009, s. 5).

Dle Hrubého (1998) je sluchadlo nejdůležitější pomůckou pro všechny sluchově postižené, kteří mají zachovány alespoň zbytky sluchu. Jejich úkolem je přenos zvuku do vnitřního ucha nejčastěji tak, že zvuk zesílí.

“Sluchadlo je miniaturní elektronický zesilovač zvuku. Zvuky z okolí zachycuje mikrofon sluchadla, zesilovačem jsou zesíleny a poté upraveny takzvanými filtry podle konkrétní sluchové vady. Zesílený a upravený zvuk je převeden do reproduktoru, jehož výstup je přímo v zevním zvukovodu” (Světlík, 2000, s. 25).

Sluchadla můžeme rozdělit do tří skupin: dle konstrukčního tvaru, způsobu zpracování signálu nebo způsobu, jakým se zvuk převádí do vnitřního ucha.

2.2 Indikace sluchadla

Úkolem sluchadel je minimalizovat komunikační potíže osob se sluchovým postižením. Indikaci korekce je nutno posuzovat vysoce individuálně a věnovat jí velkou pozornost. „Při posuzování indikace sluchadla z hlediska audiometrického je v prahovém tónovém audiogramu významný práh hlídkové frekvence 2 kHz, který, přestoupí-li 40 dB HL, naznačuje, že pacient má s vysokou pravděpodobností komunikační potíže především v oblasti porozumění řeči“ (Havlík, 2009, s. 7)

2.3 Rozdělení sluchadel

Z hlediska konstrukčního provedení se sluchadla dělí dle Hrubého (1998) na kapesní, závěsná, brýlová, sluchadla do boltce a sluchadla do zvukovodu.

- **Závěsná sluchadla** - přišla na trh v roce 1957 a do druhé poloviny 80. let byla nejpoužívanějším typem sluchadel. Mikrofon, elektronika, reproduktor i baterie jsou vestavěny do malého pouzdra umístěného za uchem. Zvuk je do zevního zvukovodu přiváděn pomocí tenké silikonové trubičky, zakončené ušní vložkou.

Obrázek č. 2 Závěsné sluchadlo (<http://www.sluchadlaprozivot.cz/sluchadla-phonak>)

- **Boltcová sluchadla** - mají své součásti umístěny do odlitku konchy. Mikrofon je umístěn uprostřed ušního boltce, kam jsou soustředěovány přicházející zvuky. Boltcová sluchadla vyplňují zvukovod a přilehlou část boltce. V současné době lze součásti sluchadla vestavět do odlitku zevního zvukovodu, takzvaná zvukovodová sluchadla. Posledním typem jsou kanálová sluchadla. Jsou prakticky neviditelná, umístěná hlouběji do zvukovodu a k jejich vytažení se používá krátká šňůrka sahající až k okraji zvukovodu (Světlík, 2000).

Obrázek č. 3 Boltcová sluchadla (<http://www.audionika.cz/stranka/typy-sluchadel>)

- **Kapesní sluchadla** - mají elektrické části a napájecí zdroj uloženy do krabičky, ze které je zvuk veden drátkem do reproduktoru, zakončeného ušní vložkou, umístěnou do zevního zvukovodu. Do začátku 50. let byla kapesní

sluchadla jediným vyráběným typem, v současné době jsou používána hlavně u velmi malých dětí a osob, které by pro svůj pokročilý věk nezvládly manipulaci s ovládacími prvky menších sluchadel (Světlík, 2000).

- **Brýlová sluchadla** – „Existují ve dvou provedeních: se vzdušným a kostním přenosem zvuku. V obou případech je elektronika uložena v branži brýlí, která je napojena na standardní obroučky“ (Havlík, 2009, s. 28).

Dělení sluchadel podle systému zpracování zvuku (Jeřábková, 2006):

- a) Analogová sluchadla – zpracovávají signál analogově, ale nastavení a činnost sluchadla je digitální. Na sluchadlech je možné nastavení několika programů pro různá poslechová prostředí. Jsou to například tichá konverzace, hlučné prostředí nebo velká místnost. K nastavení sluchadla pro různé poslechové situace využívá audiolog počítačový program.
- b) Digitální sluchadla – zvukový signál prochází digitálním zpracováním. Signál je změněn na posloupnost čísel. Ta se dále zpracovává v mikroprocesoru, který dokáže signál nejen zesílit, ale také filtrovat, odlišit zvuk od řeči nebo elektronicky potlačit akustickou zpětnou vazbu.

Dělení sluchadel dle charakteru přenosu zvuku

- **Přenos vzduchem** – při této koncepci zvuk opouští sluchadlo ve formě akustické energie, která je emitována reproduktorem do zvukovodu, a tak jako při slyšení přirozeném dochází k rozkmitání bubínku a následně řetězce kůstek s přenosem zvuku do vnitřního ucha.
- **Přenos kostí** – Elektrický signál vycházející ze zesilovače je předáván vibrátoru, který je přiložen na spánkovou kost. Vibrace jsou vedeny kostí do vnitřního ucha, „přičemž dochází ke střídavé kompresi a dekompresi pouzdra labyrintu a tím k rozkmitání nitroušních tekutin a Cortiho orgánu (Havlík, 2009).

2.4 Kochleární implantát

„Pokud je vada sluchu natolik závažná, že korekce sluchadlem není možná, lze indikovat speciální sluchovou protézu označovanou termínem kochleární implantát“

(Jedlička, 2007, s. 462). „Technicky se jedná o velmi dokonalé a složité zařízení nahrazující nevyvinutý, zničený nebo poškozený sluchový nerv“ (Potměšil, 1999, s. 51).

Svobodová (2005, s. 7) uvádí, že: „kochleární implantát nepracuje na principu zesílení zvukového podnětu jako sluchadlo, ale na principu speciálního kódování zvukového podnětu a jeho převádění elektrickou cestou ke sluchovému nervu.“

„Kochleární implantát nebo kochleární neuroprotéza je sluchová protéza (elektronická funkční smyslová náhrada), technické zařízení umožňující osobám prakticky nebo zcela neslyšícím vnímat zvuk a sluchovou cestou realizovat komunikaci v prostředí“ (Krahulcová, 2003, s. 270). Implantát nahrazuje vláskové buňky, mechanické zvukové vlnění převádí na slabý elektrický proud dráždící pomocí elektrod v hlemýždi sluchový nerv (Krahulcová, 2003).

Zařízení se skládá ze dvou částí:

- Vnitřní implantabilní část - je tvořena svazkem elektrod zakončeným cívkou a implantuje se přímo do hlemýždě vnitřního ucha do oblasti scala tympani, cívka je pod kůží za ušním boltcem. Gottwaldová (2012) popisuje vnitřní část jako přijímač, ze kterého vystupuje svazek 22 elektrod. Každá z elektrod dráždí kochleu na jiném místě.
- Zevní část - je buď v podobě krabičky, nebo má tvar závěsného sluchadla, v této části je mikrofón, složité elektronické zařízení zpracovávající a upravující příchozí zvuky – tzv. řečový procesor, a na výstupu opět cívka, která pomocí magnetu drží přes kůží na cívce vnitřní části. Přes cívky dochází k indukčnímu přenosu signálu do neslyšícího hlemýždě. Svazek elektrod dráždí přímo nervová vlákna vedoucí do ganglion spirale a dále do sluchového nervu (Jedlička, 2007).

Kochleární implantace je nevratný proces, při němž jsou zcela zničeny veškeré fyziologické zbytky sluchu. V současné době se dokončuje vývoj implantátu, který fyziologické zbytky sluchu zachová. Základní podmínkou implantace je neporušený sluchový nerv. Implantace je prováděna zkušeným kofochirurgem pomocí operačního mikroskopu. Operace trvá přibližně 3 hodiny. Za 4 – 6 týdnů je poprvé zapojen a naprogramován řečový procesor pacienta. Po zapojení řečového procesoru slyší člověk nejprve různé zvuky, a to i velmi slabé, hluboké a vysoké (až 10 kHz), učí se je rozlišovat a poznávat.

Programování řečového procesoru je třeba provádět během prvního roku opakovaně asi desetkrát. Později po třech měsících a po půl roce. Pokud je nastavení procesoru stabilní, stačí provádět kontroly jednou ročně. Cílem je nastavit optimální rozsah stimulace jednotlivých elektrod, aby vyhovoval individuálním potřebám pacienta (Anonymous, 2008, dostupné z: <http://kochlear.cz/index.php?text=2-kochlearni-implantat-vseobecne-informace>).

Po úspěšné implantaci a rehabilitaci nastupuje intenzivní speciálně pedagogická péče. „Za posledních 20 let byla provedena kochleární implantace asi u 75 000 osob, z toho téměř u 60 000 typem Nucleus firmy Cochlear“ (Novák, 2004, s. 120).

Obrázek č. 4 Kochleární implantát (<http://www.sluchadlaprozivot.cz/kochlearni-implantaty>)

3 SPORT SLUCHOVĚ POSTIŽENÝCH

Sport sluchově postižených osob má svá specifika, a to především v rozdílných potřebách v oblasti komunikace. Potřeba setkávat se, sportovat, soutěžit a hrát různé hry, hovořit mezi sebou o všem možném vedla sluchově postižené sportovce k založení různých sportovních organizací.

3.1 Obecné vymezení sportu

Lidský pohyb je přirozenou součástí člověka v jeho každodenním životě. Sportovní pohybová aktivita je jednou ze základních složek lidského bytí, stala se jedním ze základních prvků procesu přispívajícího ke kvalitě života a ke zdraví.

„Sport je cílevědomou a organizovanou pohybovou aktivitou, zaměřenou individuálně k dosažení relativně (nevrcholový, výkonnostní sport) či absolutně (vrcholový sport) nejvyšších sportovních výkonů, realizovaných v regulérní soutěži.“ (Hodaň, 1997, s. 77). Dle jiné definice se jedná o „všechny pohybové činnosti, které ať již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a fyzické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků na všech úrovních (Slepičková, 2000, s. 22).

3.2 Podmínky účasti sportovců se sluchovým postižením v závodech

Podmínky účasti jsou stejné na deaflympiádě, mistrovství světa, Evropy i na mistrovství České republiky. Každý reprezentant musí mít ztrátu sluchu větší než 55 dB na lepším uchu a být členem sportovního klubu neslyšících a národního sportovního svazu (Spilková, 2007). Neslyšící sportovci se mohou účastnit soutěží slyšících, obráceně tomu být nemůže, protože jim chybí sluchový handicap. Sluchová ztráta je namátkově prakticky (odborným lékařským vyšetřením) ověřována při mezinárodních závodech a kontrolou audiogramu při národních soutěžích. Každý sportovec se sluchovým postižením musí mít oficiální audiogram potvrzený odborným lékařským pracovištěm o výši ztráty sluchu (Ťuláková, 2006).

3.3 Historie sportu sluchově postižených

Před rokem 1924 se organizovaný sport netěšil velkému zájmu. Myšlenka mezinárodních her neslyšících jakožto obdoba olympijských her pro neslyšící vznikla

v roce 1924, jejím iniciátorem byl Francouz Eugène Rubens-Alcais. Díky jeho přesvědčivé snaze se mu podařilo shromáždit šest oficiálních národních družstev na stadionu Pershing v Paříži. Soutěžilo se v atletice, plavání, kopané, střelbě a cyklistice. Tyto hry, známé jako International Silent Games (I. mezinárodní tiché hry), se uskutečnily jako první hry vůbec pro sportovce s postižením. V této době se formuje Mezinárodní sportovní výbor neslyšících (CISS) a organizují se jeho první schůzky. Po I. tichých hrách pro neslyšící konaných v Paříži následovaly hry v Amsterdamu (1928), Nürnbergu (1931), Londýně (1935), Stockholmu (1939). Přerušování letních světových her neslyšících bylo zapříčiněno průběhem II. světové války. Toto období trvalo deset let. Další hry se konaly až v roce 1949 v Kodani. První zimní světové hry neslyšících se konaly v roce 1949, pořadatelem bylo rakouské město Seefeld. V roce 1955 byl v Paříži Mezinárodní sportovní výbor neslyšících bezpodmínečně uznán Mezinárodním olympijským výborem jakožto mezinárodní federace s olympijským statutem. CISS se zavázal nepoužívat termín „olympijský“ a neuzívat znak pěti kruhů (Panská, 2013). V roce 2005 před letní deaflympiádou v Melbourne došlo k oficiálnímu přejmenování francouzského názvu CISS (Comité International des Sports des Sourds) na anglický ICSD (The International Committee of Sports for the Deaf)

Světové hry a deaflympijské hry

V roce 2001 schválením Mezinárodního olympijského výboru došlo ke změně názvu „Světové hry pro neslyšící“ na „Deaflympics“. Tradice deaflympijských her trvá již 85 let. Jsou pořádány pod záštitou ICSD – Mezinárodního výboru sportu pro neslyšící. Jedná se o nejvýznamnější sportovní událost neslyšících. Koná se každé čtyři roky. V roce 1924 se v Paříži konaly První letní světové hry neslyšících. První zimní světové hry neslyšících se konaly v roce 1949 v rakouském městě Seefeld. Popularita letní a zimní deaflympiády neustále roste. O nárůstu zájmu svědčí i účast neslyšících sportovců na této sportovní události. V září roku 2009 hostilo 21. letní deaflympiádu čínské Taipei, účastnilo se jí více než 4000 sportovců z 77 zemí. Českou republiku reprezentovalo celkem 15 sportovců (Mezinárodní výbor sportu pro neslyšící, 2014, dostupné z: <http://www.deaflympics.com>).

Mistrovství Evropy a mistrovství světa neslyšících

Evropské soutěže se datují od roku 1967. Mistrovské soutěže neslyšících byly organizovány pod záštitou Mezinárodního výboru sportu pro neslyšící. Země, které byly členem CISS, mohly být jednak jako pořadatelské anebo se bez problémů zúčastňovat mistrovství Evropy. Některé evropské země nemohly soutěže nadále finančně zajišťovat. Z tohoto důvodu se některé evropské státy chopily iniciativy a vytvořily evropskou sportovní federaci. „V roce 1983 byla ve Francii formálně založena organizace neslyšících pod názvem Evropská sportovní organizace neslyšících – European Deaf Sport Organization. Tato organizace se stala oficiálním pořadatelem mistrovství Evropy v následujících sportech: atletika, badminton, basketbal, beach volejbal, bowling, přespolní běh, silniční a dráhová cyklistika, fotbal, futsal, házená, halová atletika, judo, karate, taekwondo, horská kola, kuželky, orientační běh, střelba, plavání, stolní tenis, tenis, volejbal, vodní pólo, zápas, alpské lyžování, severské lyžování, lední hokej a snowboard“ (Panská, 2013, s. 36).

3.4 Historie sportu sluchově postižených v České republice

Mezi významné postavy patří Jaroslav Říha, jež v roce 1922 založil I. pražský klub hluchoněmých. Viceprezidentem CISS byl zvolen v roce 1924 v Paříži, zde pracoval do roku 1926. V roce 1932 byl založen Sportovní klub hluchoněmých v Brně. Po roce 1945 vznikají další kluby například v Olomouci, Zlíně a Hradci Králové.

Český svaz neslyšících sportovců

V roce 1934 vznikl Československý svaz sportu hluchoněmých (ČsSSH). Jen o deset let dříve pomáhali čeští neslyšící sportovci (Jaroslav Říha) zakládat v Paříži CISS. „ČsSNS měl celorepublikovou činnost. Na žádost CISS koordinoval vztahy mezi CISS, národním svazem neslyšících sportovců a jednotlivými kluby neslyšících. Tyto začaly po První letní deaflympiádě (Paříž, 1924) v celé Evropě rychle přibývat (Pánek, 2009, s. 171). Po roce 1968 byl tento národní sportovní svaz přejmenován na Svaz neslyšících sportovců (SNS). Politická normalizace 70. let zasáhla do sportu neslyšících. Vyvrcholilo to po roce 1986 faktickou ztrátou samostatnosti SNS a jeho začleněním do Československého svazu zdravotně postižených (ČSZP). Po listopadu 1989 přišla naděje na lepší organizaci československého sportu neslyšících. Již v roce 1990 vzniká

samostatný Federální svaz neslyšících sportovců na celorepublikové úrovni. Prvním a zároveň posledním prezidentem FSNS se stal Ota Panský, jenž řídil FSNS tři roky. Dále vzniká ve stejném roce samostatný Český svaz neslyšících sportovců (ČSNS), ten později převzal úlohu FSNS. Prvním prezidentem ČSNS se stal Vojtěch Volejník, ve funkci setrval 24 let. V roce 2014 byl jako nový prezident zvolen Ota Panský (Pánek, 2009).

Mistrovství České republiky

Vrcholem všech soutěží na domácí půdě jsou mistrovství ČR, která se konají pravidelně každý rok. Provozovanými sporty jsou fotbal, beach volejbal, volejbal, lední hokej, atletika, orientační běh, kuželky, cyklistika, stolní tenis, plavání, šachy tenis, bowling, ze zimních sportů alpské lyžování. V atletice se mistrovství České republiky koná pouze na stadionu, halové mistrovství České republiky zatím není. První mistrovství ještě ČSSR bylo v roce 1983 v Olomouci, následovala další rovněž v Olomouci po dobu 10 let, kdy poslední tři mistrovství byla s mezinárodní účastí. Mistrovské soutěže se konají pod záštitou Českého svazu neslyšících sportovců (Spilková, 2007).

Celostátní sportovní hry sluchově postiženého žactva

Jak uvádí Pánek (2009, s 170), „konají se již od roku 1965. Zúčastňují se jich vybraní žáci všech speciálních škol pro žáky se sluchovým postižením v České republice. Pro žáky jsou připraveny atletické disciplíny a plavání, z míčových her malá kopaná, házená, případně basketbal.“

Celostátní sportovní hry sluchově postižené mládeže

Celostátní sportovní hry sluchově postižené mládeže jsou každoročně pořádány od roku 1980. Hry pořádají střídavě všechny speciální střední školy (včetně učňovských škol pro sluchově postiženou mládež. Sporty jsou podobné jako u žáků (dívky hrají volejbal, chlapci fotbal) a atletické disciplíny jsou přiměřeně náročnější. Hry jsou pořádány ve spolupráci s Institutem dětí a mládeže MŠMT ČR a Českým svazem neslyšících sportovců (Ťuláková, 2006).

4 STANOVENÍ VÝZKUMNÝCH CÍLŮ

Bakalářská práce pojednává o sportovcích se sluchovým postižením v prostředí vrcholového sportu. Všechny oslovené sportovce spojuje fakt, že jejich postižení je do značné míry ovlivňuje nejen v běžném životě, ale i právě v prostředí sportu.

Hlavním cílem empirické části je zjistit, zda sluchově postižené sportovce jejich postižení ve vrcholovém sportu omezuje či nikoliv.

Parciálním cílem je určit míru omezení v prostředí vrcholového sportu slyšících ve srovnání s prostředím vrcholového sportu sluchově postižených. Poukázat na problémy, nebo naopak výhody spojené s účastí sluchově postižených sportovců v závodech intaktní populace.

Posledním dílčím cílem je zpracovat stručný souhrn informací o významných sportovcích se sluchovým postižením, jenž bude určen zejména studentům Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, rovněž zájemcům o danou problematiku či samotným osobám se sluchovým postižením. Brožura se souhrnnými informacemi bude uložena také na Českém svazu neslyšících sportovců České republiky. Poznatky z teoretické části slouží k vysvětlení pojmů v následující praktické části a k lepší orientaci mezi poznatky získanými z dotazníkového šetření a následující analýzy těchto dat. Prostřednictvím sekretariátu ČSNS (Českého svazu neslyšících sportovců) byly rozeslány dotazníky sportovcům se sluchovým postižením, kteří v České republice aktivně působí v prostředí vrcholového sportu. V poslední části je uvedena diskuse a rovněž doporučení do praxe.

4.1 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka č.1: Cítí se sluchově postižení sportovci omezení ve vrcholovém sportu?

Výzkumná otázka č.2: Jak velká je míra omezení v prostředí vrcholového sportu slyšících ve srovnání s prostředím vrcholového sportu sluchově postižených. Jaké problémy nebo naopak výhody se v soutěžích slyšících objevují.

Výzkumná otázka č.3: Jaký je nejčastější motivační prvek ke sportu u osob se sluchovým postižením.

Výzkumná otázka č.5: Jaká je míra důležitosti úspěchu ve sportu pro sportovce se sluchovým postižením.

5 METODIKA

5.1 Úkoly práce

Na základě vytýčených cílů práce a mnou formulovaných výzkumných otázek jsem si stanovila následující úkoly:

- Zpracovat dostupnou literaturu zabývající se daným problémem
- Vytvořit dotazník
- Provést dotazníkové šetření
- Vyhodnotit zjištěné údaje
- Na základě výsledků šetření odpovědět na výzkumné otázky a formulovat závěry pro teorii a praxi

5.2 Metodologie výzkumu

Empirická část práce je zpracována na podkladě výsledků z kvantitativního výzkumného šetření. Nástrojem sběru dat je dotazník. „Dotazník na rozdíl od rozhovoru je vždy určen pro hromadné šíření a pro opatřování statistických dat. Vymezuje se jako soubor přesně formulovaných, standardizovaných otázek předkládaných respondentům v písemné podobě za účelem zjištění specifických údajů, názorů postojů nebo mínění“ (Maňák, 1996, s. 50). Chráska (2007, s. 163) jej definuje jako „soustavu předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně“. Dotazník je složen z položek, v některých případech se užívá pojem otázka. Položky lze rozdělit podle cíle, obsahu nebo formy. Forma má dvě podoby – otevřené položky, kdy respondent může volně odpovídat, nejsou mu předem navrhnuté odpovědi. Druhým typem jsou položky uzavřené, vyznačující se tím, že se u nich respondentům předkládá vždy určitý počet předem připravených odpovědí. Pro získání co nejvyšší výpovědní hodnoty uspořádáme dotazník po odborné stránce. Při sestavování položek bychom měli položky s největší důležitostí směřovat do střední části dotazníku (Chráska, 2007). Výzkumný vzorek tvoří sluchově postižení sportovci reprezentující Českou republiku na soutěžích různých úrovních.

5.3 Charakteristika použitého dotazníku

S ohledem na sportovce se sluchovým postižením jsem se snažila o sestavení otázek v jasné a srozumitelné formě. S celkovou formou dotazníku mi pomohl pan Mgr. Ota Panský, který dotazník předložil na zkušební vyplnění několika sportovcům, kteří uvedli nejasnosti a příklady toho čemu nerozumí. Díky nim se mi podařilo lépe naformulovat otázky do konečné podoby dotazníku. I přesto se vyskytlo několik respondentů, kteří neporozuměli určitým otázkám a jejich odpovědi tudíž nebyly úplně jasné. V úvodní části dotazníku jsem uvedla 3 informační otázky, 11 uzavřených a 3 otevřené otázky. Dotazník byl anonymní.

5.4 Zpracování výzkumného šetření

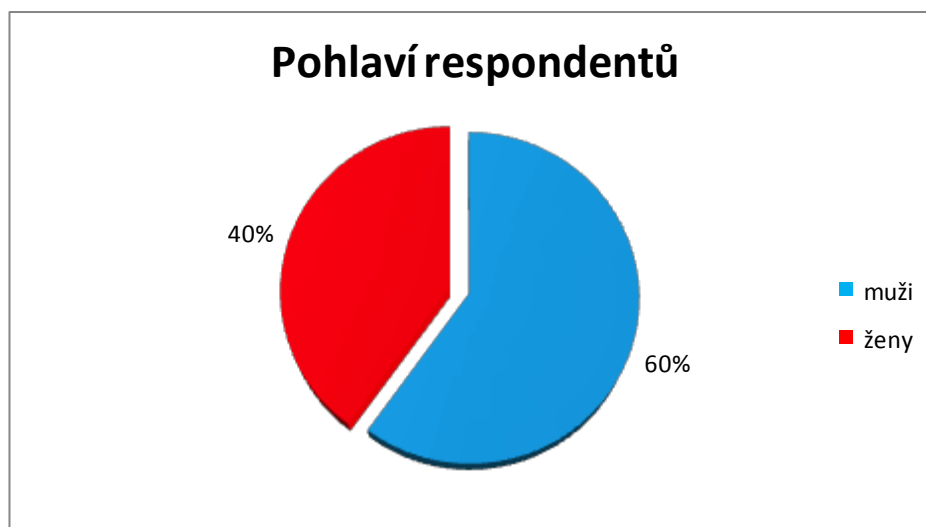
Výsledky dotazníkového šetření jsou vyhodnoceny a pro přehlednost zpracovány do grafů a doplněny komentářem.

5.5 Charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumné šetření bylo realizováno za pomoci ČSNS (Českého svazu neslyšících sportovců), a bylo zaměřeno na problematiku osob se sluchovým postižením ve vrcholovém sportu. Výzkumný vzorek tvoří sportovci se sluchovým postižením reprezentující Českou republiku na soutěžích různých úrovní. Dotazník vyplnilo celkem 20 sportovců se sluchovým postižením. Níže jsou uvedeny grafy s charakteristikou zkoumaného vzorku.

Otázka č. 1 Pohlaví respondentů

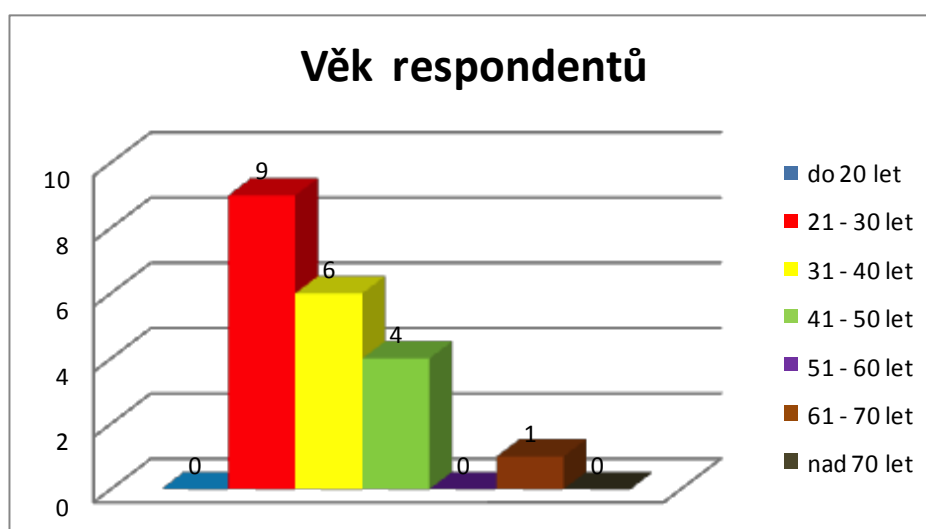
Dotazník vyplnilo celkem 20 respondentů, a to 12 mužů (60%) a 8 žen (40%), jak můžeme vyčíst z grafu 1.

Graf 1: Pohlaví respondentů.

Otázka č. 2 Věk respondentů

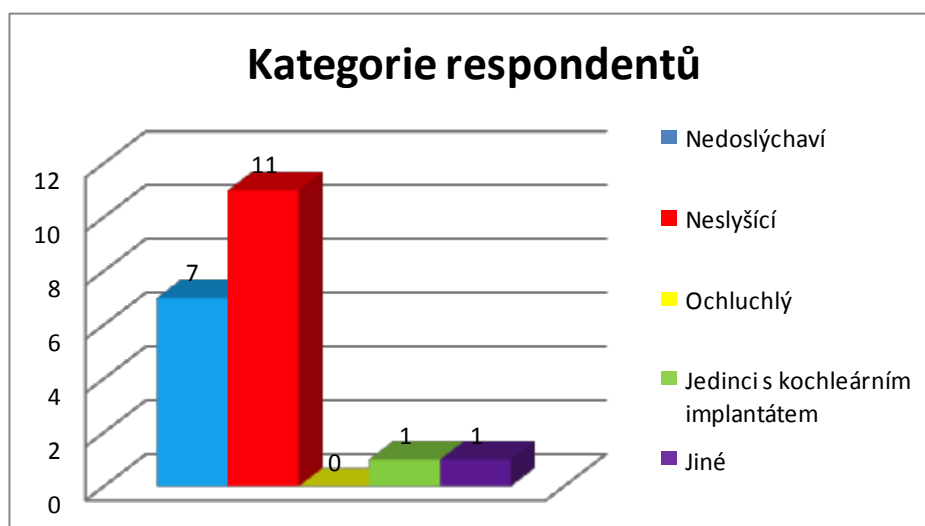
Z grafu 2 vyplývá, že nejvíce respondentů bylo ve věkové kategorii 21 – 30 let, a to celkem 9 dotazovaných (45%). Dotazník dále vyplnilo 6 osob (30%) ve věku 31 – 40 let, 4 osoby (20%) ve věku 41 – 50 let a 1 respondent uvedl věk 61 - 70 let. Ve věkové kategorii do 20 let, 51 – 60 let a nad 70 let nevyplnil dotazník žádný z respondentů.

Graf 2: Věk respondentů.

Otázka č. 3 Kategorie respondentů

Na otázku, do které skupiny osob se sluchovým postižením patříte, uvedlo 11 respondentů (55%) kategorii neslyšící, 7 (35%) označilo kategorii nedoslýchaví, 1 (5%) označil odpověď jiné, kde doplnil praktická hluchota, a 1 respondent (5%) je uživatelem kochleárního implantátu (graf 3).

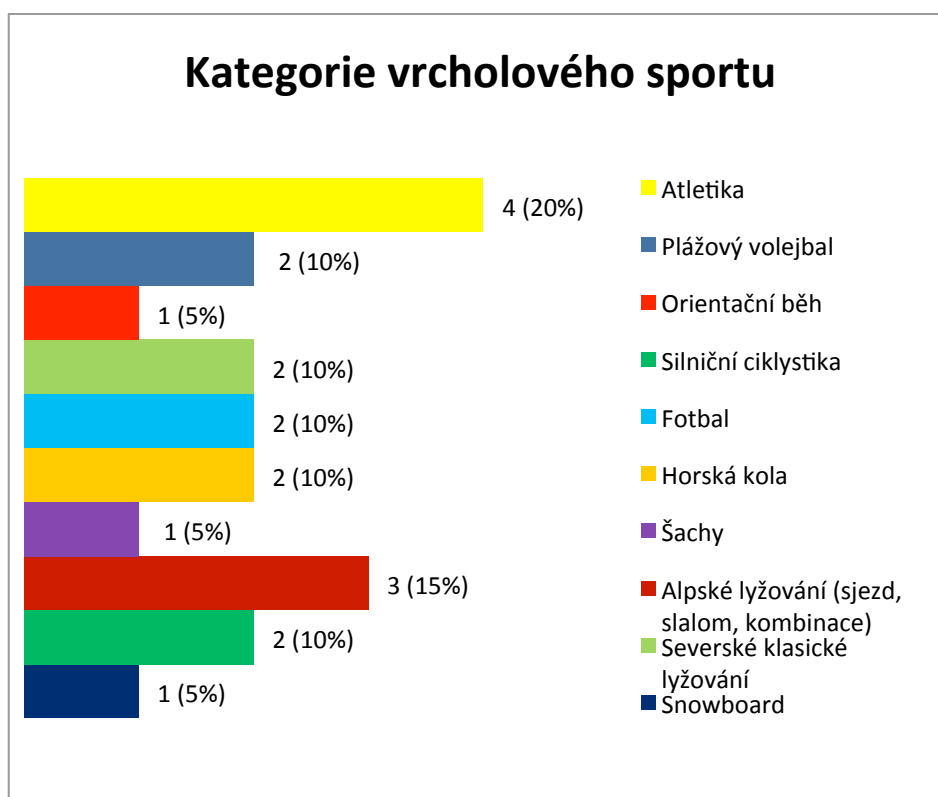
Graf 3: Kategorie respondentů.

6 ANALÝZA VÝSLEDKŮ

Prostřednictvím dotazníku jsem zjišťovala míru omezení sportovců se sluchovým postižením ve vrcholovém sportu. Dále problémy či výhody spojené s účastí v soutěžích intaktní populace a motivační prvek sportovců a míru důležitosti úspěchu v jejich sportovní kariéře. Z výsledku dotazníkového šetření jsem zhotovila grafy a komentáře, které uvádí číselné a procentuální zastoupení daných odpovědí.

Otázka č. 4 Jakému vrcholovému sportu se věnujete?

V grafu 4 můžeme vidět, jakému vrcholovému sportu se respondenti věnují. 4 (20%) respondenti uvedli, že jejich hlavní disciplínou je atletika. 2 osoby (10%) uvedly plážový volejbal, 1 (5%) respondent se věnuje orientačnímu běhu, další 2 (10%) respondenti označili horská kola. 1 (5%) z respondentů hraje na vrcholové úrovni šachy. 3 osoby (15%) uvedly jako svoji hlavní disciplínu alpské lyžování (sjezd, slalom, kombinaci). Další dva sportovci se sluchovým postižením označili severské klasické lyžování a 1 respondent uvedl snowboard.

Graf 4: Kategorie vrcholového sportu.

Otázka č. 5 V jakém věku jste začal/a vrcholově sportovat?

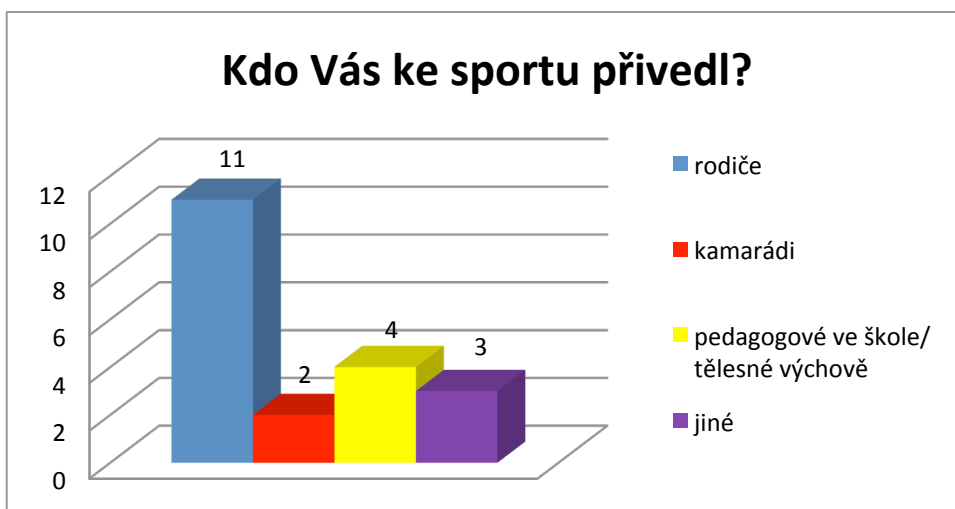
Na otázku, v jakém věku začali vrcholový sport provozovat, odpovědělo 7 respondentů ve věku mezi 13 – 18 lety. 5 respondentů uvedlo věk 7 -12 let. 2 osoby začaly vrcholově sportovat již kolem 6 roku. Dva respondenti uvedli věk 19 – 24 let. Tři respondenti začali vrcholový sport provozovat až po 24 roku.

Graf 5: Začátek působení ve vrcholovém sportu.

Otázka č. 6 Kdo Vás ke sportu přivedl?

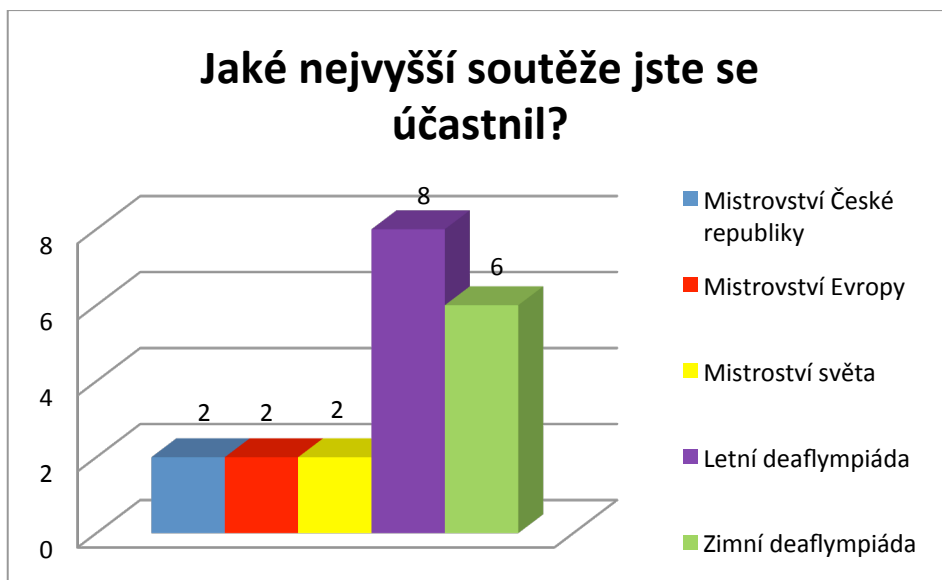
Z grafu 6 vyplývá, že 11 respondentů (55%) ke sportu přivedli rodiče. Díky pedagogovi ve škole se začaly o sport zajímat 4 osoby (20%), 2 (10%) začaly díky kamarádům. Další 2 (10%) respondenti začali se sportem sami a 1 jedince (5%) ke sportu přivedla babička.

Graf 6: Kdo Vás ke sportu přivedl?

Otázka č. 7 Jaké nejvyšší soutěže neslyšících jste se účastnil/a?

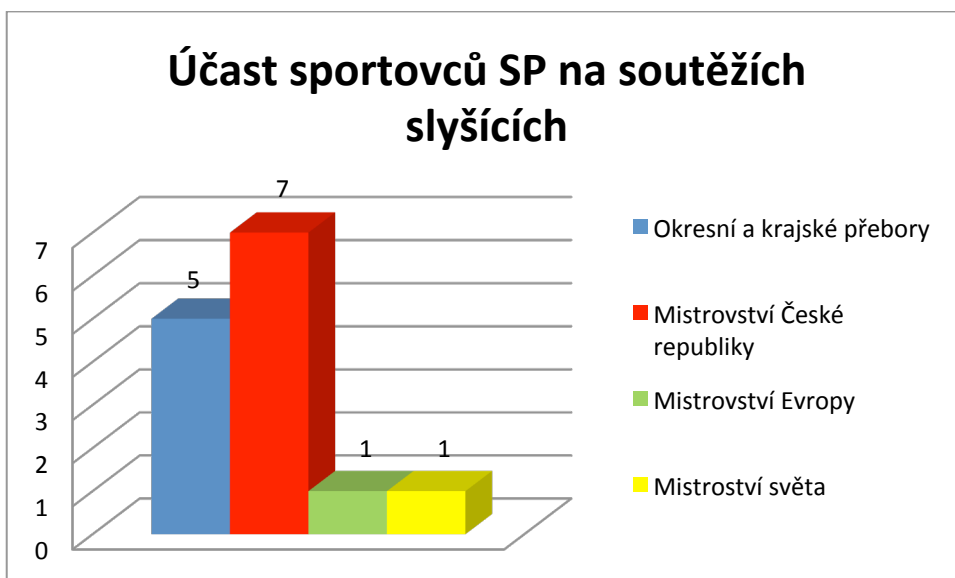
V grafu 7 můžeme vidět, jaké nejvyšší soutěže se sportovci účastnili. 8 (40%) osob uvedlo letní deaflimpiádu, 6 (30%) respondentů označilo zimní deaflimpiádu. Dva z respondentů (10%) se účastnili mistrovství světa, 2 osoby (10%) reprezentovaly Českou republiku na mistrovství Evropy. Dva sportovci (10%) se účastnili mistrovství České republiky.

Graf 7: Jaké nejvyšší soutěže jste se účastnil ?

Otázka č. 8 Jaké nejvyšší soutěže slyšících jste se účastnil/a?

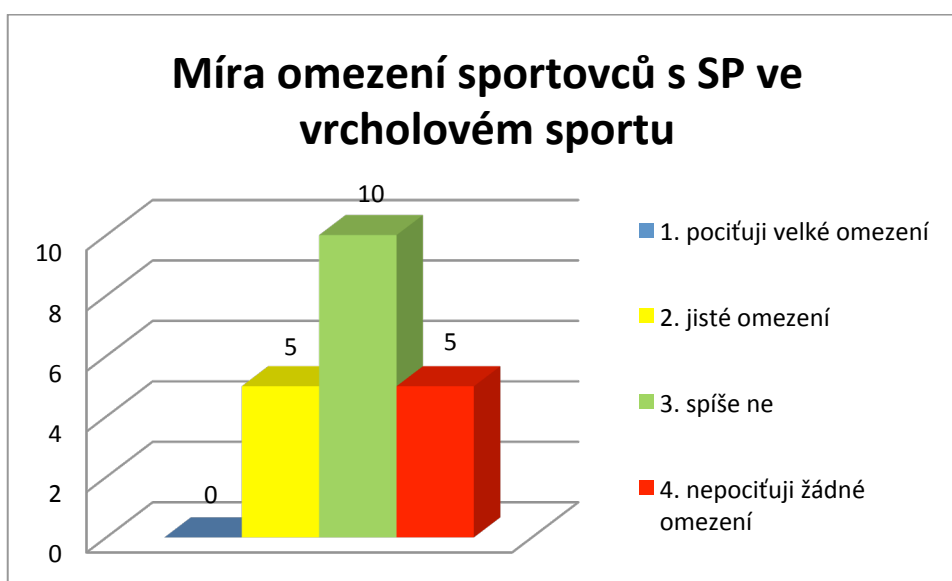
Na otázku 8, jaké nejvyšší soutěže slyšících se sportovci se sluchovým postižením účastnili, odpovědělo 7 (35%) osob mistrovství České republiky, 5 (25%) označilo okresní a krajské přebory. Jeden z respondentů (5%) se účastnil mistrovství Evropy a 1 (5%) mistrovství světa slyšících ve svých disciplínách. Šest osob (30%) tuto otázku nevyplnilo.

Graf 8: Účast sportovců SP na soutěžích slyšících.

Otázka č. 9 Označte na škále od 1 do 4 podle toho, jak moc Vás omezuje vaše postižení ve vrcholovém sportu

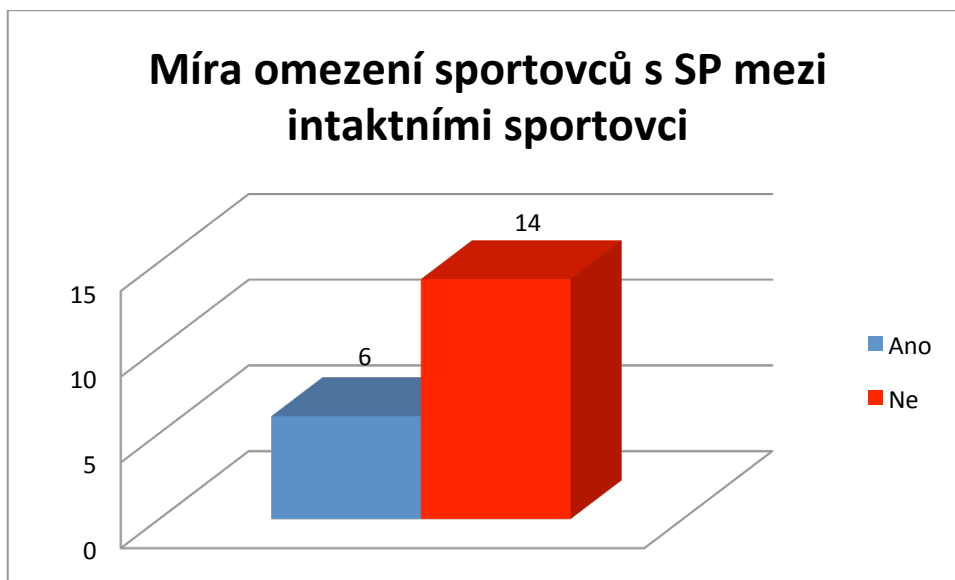
V otázce č. 9, respondenti označovali odpovědi na škále od 1 do 4 podle toho, jak moc je sluchové postižení ve vrcholovém sportu omezuje. Obecně lze říci, že většina dotazovaných se necítí být omezena ve svém výkonu. Z grafu 9 vyplývá, že z celkového počtu dotazovaných uvedlo 5 osob (25%) odpověď, že se necítí ve svém výkonu vůbec omezeni, 10 (50%) uvedlo spíše ne, 5 (25%) označilo odpověď, že cítí jisté omezení a žádný z respondentů neuvedl odpověď číslo 1. výrazné omezení.

Graf 9: Míra omezení sportovců s SP ve vrcholovém sportu.

Otázka č. 10 Omezuje Vás sluchové postižení mezi intaktními sportovci?

Z celkového počtu odpovědělo 14 osob (70%), že se necítí být omezeni ve svém výkonu mezi slyšícími sportovci, naopak 6 respondentů (30%) odpovědělo ano, tudíž se cítí být z nějakých důvodů omezeni mezi slyšícími sportovci.

Graf 10: Míra omezení sportovců s SP mezi intaktními sportovci.

Otázka č. 11 Zde můžete popsat problémy nebo výhody soutěží slyšících.

V otevřené otázce č. 11 měli respondenti možnost napsat problémy, nebo naopak výhody, spojené se soutěžení slyšících. Této možnosti využilo 9 osob (45%), ty uvedly problémy spojené s účastí v závodech slyšících. Naopak 5 osob (25%) odpovědělo kladně a napsaly výhody spojené s touto soutěží, 6 osob tuto otázku nevyplnilo.

Příklady problémů v závodech slyšících:

- **Severské lyžování a cyklistika:** „Především komunikace, resp. před startem kdy pořadatele sdělují informace o trase závodu, tak neslyším, či nerozumím a většinou se ptám soupeřů, kteří jsou vedle mě. Dále potíže, např. když mě někdo chce předjet a já neslyším jak je za mnou, tak mě začne vytlačovat za to, že nereaguji atd.. proto je nutné mít na dresech vzadu logo ucha. Jen jsem chtěl dodat, že severskému lyžování jsem se začal věnovat poslední 4 roky a k tomu se od 13let věnuji silniční cyklistice a horské cyklistice od 29 let. A u všech těchto sportovních zaměření je to stejné s omezením, či problémy. Nutné předem zjistit

veškeré informace, než se sportovec s SP postaví na start.“

- **Severské lyžování:** *„Při závodě neslyším příjízďejícího soupeře zezadu, a tudíž začne být nepříjemný, že neuhnu atd.. před startem neslyším hlášení pokynů a informace o závodě.“*
- **Alpské lyžování:** *„Problémem je přenášení informací z tratě pomocí vysílačky, ale vždycky se najde někdo, kdo mi to přeloží. Startovní povely, ale poslední dobou jsou často na startu hodiny s odpočtem času do startu.“*
- **Alpské lyžování:** *„Hlavní problém, že na závodech se hlásí kdy je prohlídka a já neslyším. Musím se poptat kamarádů, kdy je prohlídka, nebo taky když je škaredě tak se hlásí odložení startu. Což toto je pro mně těžké. Ale mám u sebe vždycky trenéra tak mě informuje.“*
- **Horská kola:** *Problémem je komunikace, neslyším upozornění předjíždějící.*
- **Atletika:** *„Nepocit'uji to po sportovní stránce jako omezení, ale co se týče zapadnutí do kolektivu je problém, když mluvím s trenérem v hlučném prostředí. Samozřejmě neslyšící má nevýhody v tom, že neslyší například rytmus, trenéra v hlučném prostředí, neslyší ani když někdo někomu fandí, nedostane se do stavu toho nahecování a pod., ale v oblasti neslyšících závodů se to dá, tam bych až takové omezení neviděla, co se týče oblasti závodů mezi slyšícími tak tam je omezení obrovské to ano.“*
- **Atletika:** *„Slyším na stadionu rozhlas, ale nerozumím, co sdělují.“*
- **Beach volejbal:** *„Například v plážovém volejbale, když pískám jako rozhodčí, protože tam jsou rozhodčí hráči, takže někdy mám problém slyšet, jestli se dotkli míče či ne, tak spíš se musí chovat férově, aby mi řekli pravdu.“*
- Jako zajímavost uvádím, odpověď jednoho z respondentů, který napsal: **Audismus.** *„AUDISMUS znamená diskriminaci neslyšících pro jejich sluchové postižení“* (Vysuček, 2014, dostupné z: <http://ruce.cz/clanky/1109-co-je-to-audismus>).

Příklady výhod v závodech slyšících:

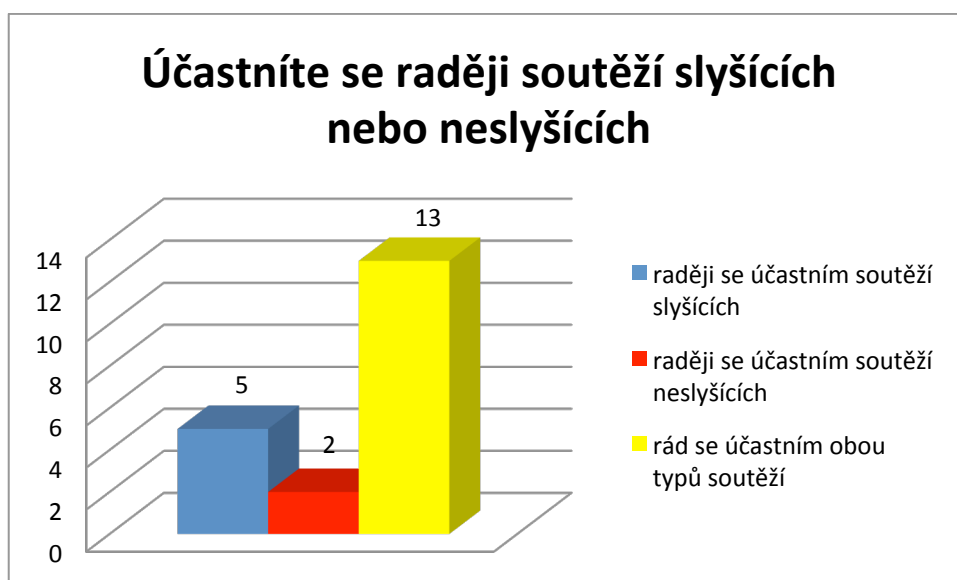
- **Alpské lyžování:** *„Dobrá atmosféra, hodně konkurence a mne to motivuje že s někým můžu soutěžit. A poznám tam v jaké formě jsem.“*
- **Silniční cyklistika:** *„Růst výkonnosti a větší konkurence.“*
- **Atletika:** *„Výborná organizace, přesný časový harmonogram, i dobrá*

organizace rozhodčích, jasná pravidla.

- **Atletika:** „Velká konkurence, větší motivace a chuť se zlepšovat.“
- **Beach volejbal:** „Výhody jsou určitě v tom, že mezi slyšícími je velká konkurence a lepší úroveň než mezi neslyšícími. A máme tam spoustu kamarádů.“

Otázka č. 12 Účastníte se raději závodů slyšících nebo neslyšících?

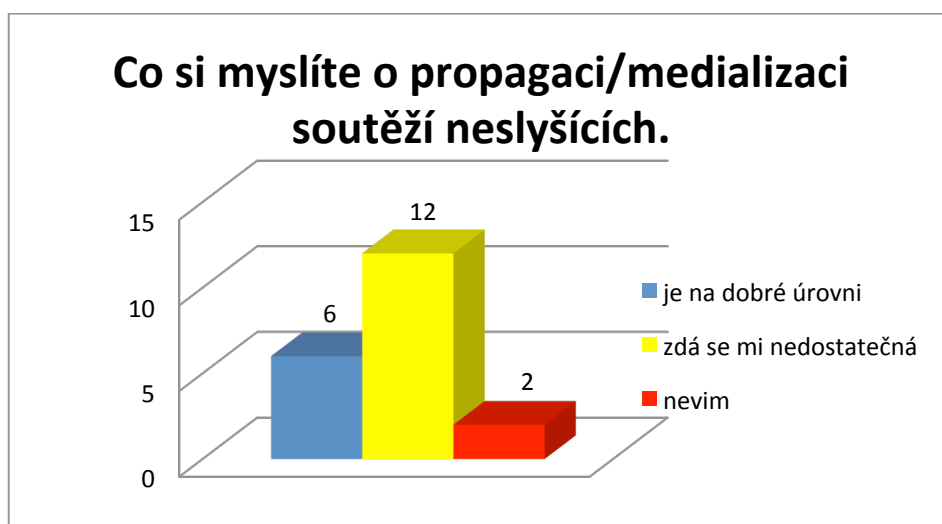
Z grafu 11 vyplývá, že 13 respondentů (65%) se rádo účastní jak soutěží intaktní populace tak soutěží slyšících. Pět osob (25%) odpovědělo, že se raději účastní soutěží slyšících a pouze dva sportovci (10%) upřednostňují soutěže neslyšících.

Graf 11: Účastníte se raději soutěží slyšících nebo neslyšících?

Otázka č. 13 Co si myslíte o propagaci/medializaci soutěží neslyšících?

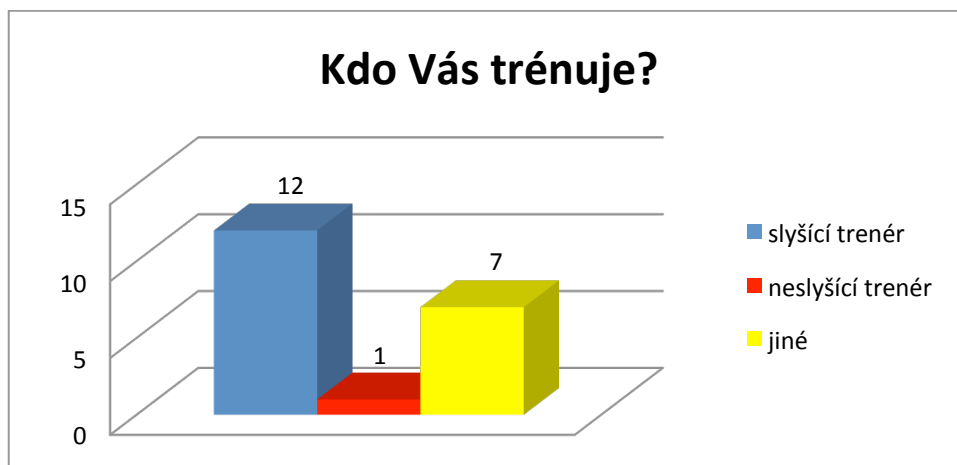
V této otázce měli neslyšící sportovci odpovědět, co si myslí o propagaci/medializaci soutěží neslyšících. Z celkového počtu odpovědělo 12 osob (60%), že se jim medializace zdá nedostatečná. Šest respondentů (30%) si myslí, že je medializace soutěží neslyšících na dobré úrovni. Dvě osoby (10%) označily odpověď nevím.

Graf 12: Co si myslíte o propagaci/medializaci soutěží neslyšících.

Otázka č. 14 Kdo Vás trénuje?

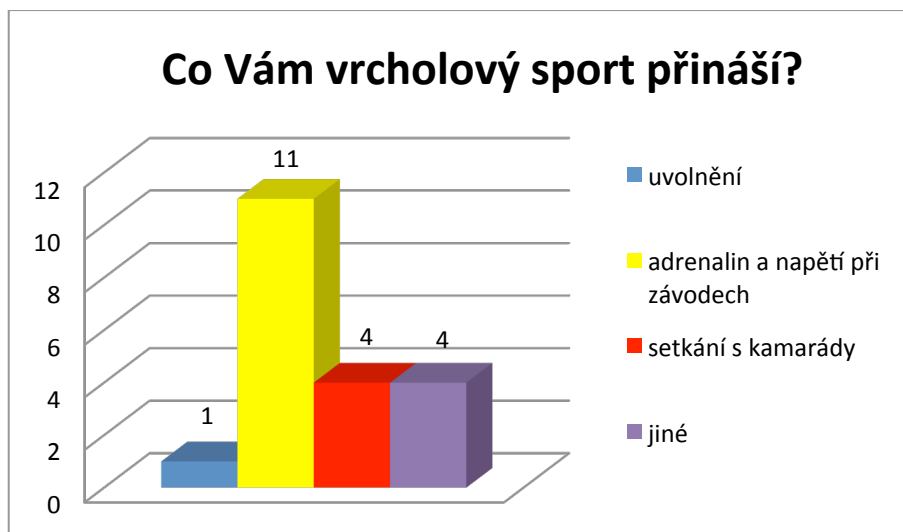
V grafu 13 můžeme vidět, kdo se podílí na přípravě sportovců s SP. Zda se jedná o slyšícího trenéra, nebo naopak trenéra, který má rovněž sluchové postižení. 12 (60%) respondentů odpovědělo, že je trénuje slyšící trenér, jednoho sportovce (5%) připravuje neslyšící trenér a 7 osob (35%) označilo odpověď jiné (ti odpověděli, že si trénink chystají sami).

Graf 13: Kdo Vás trénuje?

Otázka č. 15 Co Vám vrcholový sport přináší?

Na otázku co Vám vrcholový sport přináší, uvedlo 11 respondentů (55%) adrenalin. Čtyři sportovci (20%) odpověděli že setkání s kamarády, jeden z respondentů (5%) označil uvolnění. 4 osoby (20%) vyplnily odpověď jiné (z čehož dvě osoby napsaly: „všechno uvedené“, jeden odpověděl „životní styl“ a jedna osoba dopsala: „to se nedá popsat je to něco jako láska“) (graf 14).

Graf 14: Co Vám vrcholový sport přináší ?

Otázka č. 16 Je pro Vás důležité být úspěšný ve sportu?

Na otázku, zda je pro oslovené respondenty důležité být úspěšný ve sportu, celkem 13 osob (65%) označilo odpověď důležité. 5 osob uvedlo, že je to pro ně velmi důležité. Pro 2 osoby je být ve sportu úspěšný méně důležité. Pro 0 osob není důležité.

Graf 15: Je pro Vás důležité být úspěšný ve sportu?

Otázka č. 17 Napište prosím tři jména, která patří podle Vašeho názoru k největším (nejvýznamnějším) sportovcům ve světě osob se sluchovým postižením?

V otázce č. 17 měli respondenti vepsat 3 jména nejvýznamnějších sportovců ve světě osob se sluchovým postižením. 7 osob (35%) uvedlo jméno Tereza Kmochová, 3 (15%) napsaly Petra Kurková, 3 osoby (10%) Tomáš Pazdera, další 3 (15%) Parkin Terence, 2 (10%) Pavel Pastrnek a 2 osoby (10%) uvedly Jan Čapek. Ostatní uvedená jména byla respondenty vepsána po jednom, John Klish, Kairit Olenko, Thomas Göpfert, Ivana Křištofovičová, Veronika Grygarová, Pavlína Kolářová, Margareta Hanne Trnková, Pavlína Malěřová, Martin Ježek, Marek Bartošek, František Kocourek, Roman Dohnal, Tomas Kuzminskis, Dinges Victor, Rea Hraski, Mojmír Švabenský, Valery Salov.

7 DISKUZE

Ve své bakalářské práci se zabývám sportovci se sluchovým postižením, kteří v České republice aktivně působí v prostředí vrcholového sportu. Pro oslovení jednotlivých sportovců jsem využila pomoci ČSNS (Českého svazu neslyšících sportovců), který mi zprostředkoval kontakt s jednotlivými respondenty. S laskavou pomocí prezidenta ČSNS, pana Mgr. Oty Panského, jsem vytvořila dotazník, který byl v průběhu upravován tak, aby v konečné fázi co nejlépe vyhovoval oslovovaným respondentům. Výzkum směřoval na sportovce všech věkových kategorií a sportovního zaměření. Vzhledem k četnosti sluchově postižených osob v české populaci a mezi nimi malého počtu vrcholových sportovců, se výzkumu aktivně zúčastnilo 20 osob. Pouze 6 vyplnilo osnovu k almanachu, informace o dalších pěti sportovcích byly vytvořeny pomocí internetových zdrojů a publikací.

Téma práce jsem si vybrala také proto, abych pozvedla sport osob se sluchovým postižením a uvedla laickou veřejnost mezi špičkové sportovce u nichž jejich handicap není na první pohled viditelný. V této práci jsem rovněž chtěla definovat problémy, které se mohou vyskytnout při účasti sportovců se sluchovým postižením v běžných závodech slyšící populace. Ze všech odpovědí uvedených, jak v dotazníku, tak v osnově almanachu vyplývá, že za skvělými výsledky všech sportovců je nezměrné úsilí, motivace a odhodlání.

8 ZÁVĚR

Bakalářská práce se věnuje sportovcům se sluchovým postižením v prostředí vrcholového sportu, kteří aktivně působí a reprezentují Českou republiku na domácím poli i v zahraničí. Hlavním cílem bylo zjistit, zda se vrcholoví sportovci se sluchovým postižením cítí být omezeni ve svém výkonu či nikoliv. Parciálními cíli bylo zjistit a definovat problémy, nebo naopak výhody, soutěží intaktní populace a porovnat a určit vzájemné odchylky v obou typech soutěží. V rámci výzkumu byla vytvořena informační brožura (almanach), která podává základní informace o významných českých sportovcích se sluchovým postižením. Využít ji mohou především studenti katedry Aplikované pohybové aktivity, rovněž zájemci o danou problematiku nebo samotné osoby se sluchovým postižením.

Teoretická část práce je zaměřena na teoretická východiska oboru surdopedie, jež tvoří první kapitolu. Zde je vymezena surdopedie jako vědní obor, anatomie sluchu, fyziologie sluchu, etiologie a klasifikace sluchových vad. Druhá kapitola se zabývá sluchovou protetikou, konkrétně sluchadlem v obecné rovině, jejich rozdělením a indikací. Dále potom popisem kochleárního implantátu. Historie sportu sluchově postižených je uvedena ve třetí kapitole.

Výzkumnou část tvoří čtvrtá kapitola. Ta popisuje cíle výzkumu s příslušnými výzkumnými otázkami, představuje výzkumný vzorek a techniku sběru dat. Jako technika sběru dat bylo zvoleno dotazníkové šetření mezi vrcholovými sportovci se sluchovým postižením. Celý výzkum je zpracován a vyhodnocen prostřednictvím grafů a komentářů, které se snaží přiblížit odpovědi na výzkumné otázky.

Hlavním cílem bylo zjistit, zda se sportovci cítí být omezeni sluchovým postižením ve vrcholovém sportu či nikoliv. Komunita neslyšících vytváří unikátní společenství s vlastní kulturou i jazykem. Mnoho sportovců trénovalo, nebo dosud trénuje v oddílech slyšících sportovců. A právě zde, z okolí veřejnosti, se setkávají s dotazy proč mají své vlastní soutěže? Na fotografiích v tisku a časopisech není, na rozdíl od vozíčkářů nebo nevidomých sportovců, jejich handicap vidět. Je nutné zdůraznit, že jiné zkušenosti a pocity se odehrávají u osob s prelingvální hluchotou a jiné u nedoslýchavých nebo jedinců, kteří jsou uživateli kochleárního implantátu. Většina dotazovaných sportovců uvedla, že se necítí být ve výkonu omezena, a právě zde se jedná o jedince, kteří jsou buď nedoslýchaví, nebo jsou neslyšící, ale velmi dobře ovládají znakový jazyk, mluvenou řeč a odezírání, jedinci kterým nedělá problém komunikace se slyšícími

jedinci. Zhruba pět sportovců uvedlo, že pocítují jisté omezení, zde se jedná právě o jedince s těžkým postižením sluchu či praktickou hluchotou. Ti uváděli, jako hlavní problém oblast komunikace a dorozumívání.

Dalším cílem bylo zjistit problémy, nebo naopak výhody, vyskytující se v účasti neslyšících sportovců na soutěžích intaktní populace. Jako problémy dotazovaní respondenti nejčastěji uváděli komunikaci (když pořadatelé sdělují před startem informace o závodu, trase apod.), dále problémy při předjíždění (v cyklistice či severském klasickém lyžování sportovci s SP neslyší, když na ně někdo volá, že jede zleva, zprava apod.), jako další nevýhodu uvedli sportovci například špatnou integraci do kolektivu slyšících sportovců. Na otázku jaké výhody má soutěž či závod mezi slyšícími většina odpověděla, že je zde velká konkurence, tím i perspektiva růstu výkonnosti, větší motivace a chuť se zlepšovat, dále uváděli jako výhodu výbornou organizaci a časový harmonogram.

Může mít tedy ztráta sluchu vliv na výkon vrcholového sportovce? Někteří slyšící by mohli namítnout, že neslyšící sportovci (atleti), mohou být zvýhodněni při startu díky vizuální signalizaci (světlo se šíří rychleji než zvuk). Neslyšící s tímto nesouhlasí a uváděli, že je to naopak zpomaluje, jelikož zdvižená hlava je pro rychlý start nevýhodnější. Z uvedených názorů neslyšících sportovců vyplývá, že ztráta sluchu se do jisté míry podílí na výkonu sportovce. Téměř pro všechny dotazované je důležité být ve sportu úspěšný, a to také vypovídá o jejich obrovské motivaci a chuti se neustále zlepšovat a posouvat své možnosti i limity. Z této práce vyplývá, že kromě vítězství a pocitu úspěchu je největším benefitem, a to proč vlastně osoby s SP sportují, adrenalin a napětí při závodech. Další složkou výkonu je uvolnění, které sport přináší a v neposlední řadě setkání s kamarády. Co se týče odlišnosti samotných disciplín, zařazených na programu letní i zimní deaflympiády, neliší se téměř v ničem od těch zařazených na soutěžích slyšících. Všechny sporty na deaflympiádě se řídí pravidly mezinárodních sportovních federací jako jsou FIS, FIBS, FIFA, IAAF a podobně. Zvukové efekty (výstřely, píšťalky) však nahrazuje světelná signalizace nebo signální praporky. Na deaflympiádě nevidíte účastníky tleskat, nýbrž třepat rukama. Porovnáme-li výkony slyšících a sluchově postižených sportovců, jsou hodně podobné. Příkladem může být špičková lyžařka Tereza Kmochová, která splňuje kritéria CISS pro účast na zimní deaflympiádě, má sluchovou vadu větší než je 55 dB na lepším uchu. Účastní se s velkým úspěchem i soutěží FIS, kde patří mezi absolutní českou špičku, je držitelkou stříbrné medaile mezi slyšícími na Mistrovství České republiky v roce 2014 ve

Špindlerově Mlýně. Z výše uvedeného je zřejmé, že sluchově postižení sportovci jsou nejen schopni se prosazovat mezi sportovci slyšícími, ale mnohdy se jim to i úspěšně daří. Tito jsou pak velkým vzorem i motivací pro ostatní sluchově postižené, ať již sportují, či nikoli.

9 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Výsledky této bakalářské práce mohou sloužit studentům katedry Aplikované pohybové aktivity, rovněž zájemcům o danou problematiku, nebo samotným osobám se sluchovým postižením. Prostřednictvím této práce bych chtěla pozvednout sport neslyšících do hledáčku zájmu intaktní populace, médií, nebo i sponzorů, bez kterých se dnešní sport neobejde. Z práce je zřejmé, že samotní neslyšící se ve svém výkonu necítí být omezeni, ale setkávají se zejména s komunikačními bariérami před soutěжами, nebo i během nich. Proto, jakožto organizátoři různých sportovních meetingů, bychom měli mít na paměti, že i těchto soutěží se mohou účastnit sportovci u nichž jejich handicap není na první pohled viditelný. Pořadatel tudíž musí zajistit co možná nejlepší a kvalitní předání informací týkající se závodů i sportovcům se sluchovým postižením. Ale i sami neslyšící by měli být aktivní ve vyhledávání a zjišťování informací o závodech, jejich průběhu, vymezené trati, aby zbytečně nedocházelo k nepříjemnostem a komunikačním šumům během závodu či soutěže. Kolektiv slyšících závodníků by také měl brát ohled a projevit určitou empatii a přijmout mezi sebe sportovce, který byť je neslyšící může nás obohatit o nové, často netušené zkušenosti.

10 SOUHRN

Bakalářská práce se zabývá sportovci se sluchovým postižením v prostředí vrcholového sportu. Práce je tvořena teoretickou částí a částí výzkumnou.

První kapitolu tvoří teoretická východiska oboru surdopedie, vymezení pojmu sluchová vada, jejich etiologií a následnou klasifikací. Druhá kapitola se zabývá sluchovou protetikou. Třetí kapitola je zaměřena na historii sportu sluchově postižených.

Praktická část práce je obsažena ve čtvrté kapitole. Výzkum byl proveden metodou dotazníkového šetření. Cílem bylo zjistit, míru omezení sportovců se sluchovým postižením ve vrcholovém sportu. Dalším cílem bylo zjistit problémy nebo naopak výhody spojené s účastí v závodech intaktní populace. Výsledky byly znázorněny prostřednictvím grafů a komentářů. V rámci této práce byla vytvořena informační brožura (almanach) Významných českých sluchově postižených sportovců.

11 SUMMARY

The bachelor thesis deals with the hearing impaired athletes in the environment of the top level sport. The thesis consists of theoretical part and research part.

The first chapter includes the theoretical solutions of the field of surdopedy, determining the term hearing impairment, its etiology and follow-up classification. The second chapter deals with the hearing prosthetics. The third chapter is focused on the history of the sport of the hearing impaired.

The practical part of the thesis is dealt with in the fourth chapter. The research was executed using the survey method. The objective was to discover issues or contrarily the advantages connected with the participation on the competitions of the intact population. The results were represented using graphs and commentaries. Information brochure of The Significant Czech Hearing Impaired Athletes was created within the scope of the thesis.

12 REFERENČNÍ SEZNAM

Anonymous. [On-line]. (2008). Retrieved 28. 10. 2014 from the World Wide Web: <http://www.kochlear.cz/>

Bendová, P., Jeřábková, K., & Růžičková, V. (2006). *Kompenzační pomůcky pro osoby se specifickými potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1436-8.

Gottwaldová, L. (2012). *Rozvoj motoriky u dětí a žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Diplomová práce, Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Brno.

Hrubý, J. (1998). *Velký ilustrovaný průvodce neslyšících a nedoslýchavých po jejich vlastním osudu*. Praha: Federace rodičů a přátel sluchově postižených. ISBN 80-7216-075-3.

Havlík, R. (2009). *Sluchadlová propedeutika*. Brno: Národní centrum ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů. ISBN 978-80-7013-458-0.

Hložek, Z. (1995). *Základy audiologie*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-7067-498-9.

Chráska, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.

Krahulcová, B. (2003). *Komunikace sluchově postižených*. Praha: Karolinum. ISBN 80-246-0329-2.

Langer, J. (2013). *Základy surdopedie*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3702-6.

Langer, J. & Suralová, E. (2006). *Surdopedie – Andragogika*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1206-3.

Lejska, M. (2003). *Poruchy verbální komunikace a foniatrie*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-038-7.

Ludvíková, L. & Suralová, E. (2006). *Speciální pedagogika 5*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1213-6.

Mezinárodní výbor sportu pro neslyšící. [On-line]. (2014). Retrieved 20. 10. 2014 from the World Wide Web: <http://www.deaflympics.com>

Maňák, J. (1996). *Kapitoly z metodologie pedagogiky*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-1031-2.

Novák, A. (2004). *Protetická péče o sluchově postižené*. Praha: Alexej Novák. ISBN 80-239-3962-9.

Panská, S. (2013). *Aplikované pohybové aktivity osob se sluchovým postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-3655-5.

Pánek, P. (2009). *Dějiny sportu českých neslyšících*. Diplomová práce, Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, Praha.

Pipeková, J. (2006). *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-120-0.

Potměšil, M. (1999). *Úvodní stati k výchově a vzdělávání sluchově postižených*. Praha: Fortuna. ISBN 80-244-0766-3.

Pulda, M. (1992). *Surdopedie*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-7067-190-4.

Renotierová, M., Ludvíková, L. a kol. (2004). *Speciální pedagogka*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0873-2.

Skákalová, T. (2011). *Uvedení do problematiky sluchového postižení*. Hradec Králové: Gaudeamus. ISBN 978-80-7435-098-6.

Souralová, E. (2010). *Základy Surdopedie*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 978-80-244-2619-8.

Spilková, M. (2007). *Současný stav podmínek sportu neslyšících v ČR*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.

Strnadová, V. (2002). *Úvod do Surdopedie*. Liberec: Technická Univerzita. ISBN 80-7083-564-8.

Světlík, M. (2000). *Postižení sluchu a současné možnosti sluchové protetiky*. Praha: Triton. ISBN 80-7254-114-5.

Svobodová, K. (2005). *Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem*. Praha: Septima. ISBN 80-7216-214-4.

Ťuláková, M. (2006). *Vývoj a stav atletiky neslyšících v ČR*. Diplomová práce, Univerzita Palackého, Fakulta tělesné kultury, Olomouc.

Urban, H. (2007). *To nejdůležitější v životě*. Praha: Portál. ISBN 80-7367-344-4.

Vysuček, P. Co je to audismus? [On-line]. (2014). Retrieved 25. 10. 2014 from the World Wide Web: <http://ruce.cz/clanky/1109-co-je-to-audismus>

SPORTOVCI SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM V PROSTŘEDÍ VRCHOLOVÉHO SPORTU

Dobrý den,

jmenuji se Bohuslava Krumpolcová Vašková, jsem studentkou Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého v Olomouci, třetího ročníku oboru Aplikované pohybové aktivity. V současné době pracuji na bakalářské práci týkající se vrcholového sportu sluchově postižených. Součástí praktické části je i tato anketa určená sluchově postiženým sportovcům. Touto cestou Vás prosím o vyplnění následujících anketních otázek. Výsledky budou vyhodnoceny a zpracovány matematicky s následným zanesením do grafu. Prostřednictvím výsledků ankety bude vytvořen závěrečný pohled na danou problematiku. Současně bude pod záštitou prezidenta Českého svazu neslyšících sportovců pana Mgr. Oty Panského vytvořen almanach, který bude podávat základní dostupné informace o významných sluchově postižených sportovcích. Kterého se můžete stát součástí, proto je Vaše role tak důležitá.

Děkuji mnohokrát za vyplnění ankety a osnovy Almanachu! Vzhledem k poměrně náročnému zpracování dat Vás moc prosím o co možná nejrychlejší vyplnění a zaslání zpět.

1. Uveďte prosím Vaše pohlaví

- muž
- žena

2. Uveďte prosím Váš věk

.....

3. Jaké sluchové postižení máte?

- nedoslýchavý/á
- neslyšící
- ohluchlý/á
- KI
- jiné

4. Jakému vrcholovému sportu se věnujete? Jaká je vaše hlavní disciplína?

- atletika
- plážový volejbal
- orientační běh
- silniční cyklistika
- fotbal
- horská kola
- šachy
- alpské lyžování (sjezd, slalom, kombinace)
- severské klasické lyžování
- snowboard

5. V jakém věku jste začal/a vrcholový sport provozovat?

.....

6. Kdo vás ke sportu přivedl?

- rodiče
- kamarádi
- pedagog ve škole/tělesné výchově
- jiné.....

7. Jaké nejvyšší soutěže neslyšících jste se doposud účastnil/a?

- mistrovství České republiky
- mistrovství Evropy
- mistrovství světa
- letní deaflympiáda
- zimní deaflympiáda

8. Jaké nejvyšší soutěže slyšících jste se účastnil/a a s jakým výsledkem – prosím uveďte.

- okresní a krajské přebory
- mistrovství České republiky
- mistrovství Evropy
- mistrovství světa

9. Označte na škále od 1 do 4 podle toho, jak moc Vás omezuje vaše postižení ve vrcholovém sportu

- 1. pociťuji velké omezení
- 2. jisté omezení
- 3. spíš ne
- 4. nepociťuji žádné omezení

10. Omezuje Vás sluchové postižení mezi intaktními sportovci?

- ano
- ne

11. Zde můžete popsat problémy či výhody v soutěžích slyšících.

.....

.....

.....

.....

12. Účastníte se raději soutěží/závodů slyšících nebo neslyšících?

- raději se účastním soutěží slyšících
- raději se účastním soutěží neslyšících
- rád se účastním obou typů soutěží

13. Co si myslíte o propagaci/medializaci soutěží neslyšících.

- je na dobré úrovni
- zdá se mi nedostatečná
- nevím

14. Kdo Vás trénuje?

- slyšící trenér
- neslyšící trenér
- jiné

15. Co Vám vrcholový sport přináší?

- uvolnění
- adrenalin a napětí při závodech
- setkání s kamarády
- jiné.....

16. Je pro Vás důležité být úspěšný ve sportu?

- velmi důležité
- důležité
- méně důležité
- není důležité

17. Napište prosím tři jména, která patří podle Vašeho názoru k největším (nejvýznamnějším) sportovcům ve světě osob se sluchovým postižením?

.....

Velmi Vám děkuji za Váš čas a přeji hodně sportovních a životních úspěchů.

Bohunka Krumpolcová Vašková

Příloha 2: Osnova k Almanachu

Touto cestou bych Vás ráda požádala i o vyplnění osnovy a přiložení fotografií pro Almanach významných sluchově postižených sportovců. Po vyplnění se i vy stanete součástí tohoto významného sborníku všech úspěšných sluchově postižených sportovců České republiky. Který mimo jiné bude sloužit ČSNS k prezentaci a případné získávání další finanční podpory v oblasti sportu osob se sluchovým postižením. Po dokončení diplomové práce Vám bude tento Almanach zaslán v tištěné podobě na Vámi uvedenou adresu. Současně bude uložen na Českém svazu neslyšících sportovců a v knihovně Fakulty tělesné kultury Univerzity Palackého.

Jako vzor pro Vás níže uvádím informace o sobě. Níže jsou uvedeny otázky k vyplnění pro Vás.

Děkuji mnohokrát za vyplnění osnovy Almanachu!

VZOR:

Bohuslava Krumpolcová Vašková
*(1988)
- studentka Fakulty tělesné kultury
UP v Olomouci. Sporty – cyklistika
běh.

Pochází z Libiny, kde navštěvovala základní školu. Poté studovala Střední odbornou školu v Šumperku obor ochrana přírody a prostředí. V roce 2009 začala studovat FTK UP v Olomouci obor Aplikované pohybové aktivity.

Ke sportu se dostala již jako dítě. Navštěvovala různé sportovní kroužky. Ze všech sportů ji nejvíc oslovila atletika, které se několik let věnovala, nikdy však na vrcholové úrovni. Ze zimních sportů ji nejvíce baví snowboarding, v roce 2007 získala licenci instruktora snowboardingu „C“. V průběhu studia navštívila mnoho zajímavých zemí z nichž nejvíce ji přirostl k srdci Nový Zéland. Po návratu se vdala a v současnosti je maminkou ročního Mikuláše. Manžel Jarek ji přivedl k běhu a cyklistice, kterou si zamilovala. Za svůj největší sportovní úspěch považuje účast na

Akademickém mistrovství Extrémních závodů štafet (BobrCup 2013), kde se svým týmem obsadila pěkné druhé místo, dále účast a absolvování Internationl Prague Maratonu a Olomouckého půlmaratonu. Na sportu ji nejvíce baví pohyb, jak říká „při běhu si vždy perfektně vyčistím hlavu, ráda běhám v terénu, spíš mě baví krosy. Mimo jiné se při sportování setkávám se spoustou svých přátel.“

Mým mottem je: Člověk by měl žít svůj sen...

„Touto cestou bych chtěla poděkovat mému manželovi a rodině za podporu ve všem co dělám“.

Osnova:

Jednotlivé body jsou pouze orientační. Prosím vás o laskavé vyjádření a sdělení čehokoliv co sami chcete sdělit o sobě, rodině, kamarádech, trenérovi, studiu, problémy či pozitivní zkušenosti se zaměstnavatelem.

Jméno a příjmení:

Rok narození:

Současné povolání nebo název školy, studijního oboru:

Původ sluchového postižení: např. narozen s SP, úrazem apod.

Jakou školu jste navštěvoval/a? Uveďte prosím všechny stupně dosaženého vzdělání.

Jaký vrcholový sport děláte?

V kolika letech jste začal/a vrcholově sportovat. Podporovala Vás rodina a přátelé?

Napište prosím Vaše dosavadní největší úspěchy z oblasti vrcholového sportu.

Čeho nebo jakého umístění by jste si přál/a v oblasti vrcholového sportu

dosáhnout.

Co vás konkrétně nejvíce na sportování baví? (např. pohyb, setkání s přáteli, apod.)

Jaké jsou Vaše další zájmy, záliby.

Zde můžete napsat Vaše životní motto či heslo, kterým se řídíte. Popřípadě poděkovat komukoliv za podporu apod.

Zde můžete sdělit cokoli co si přejete nebo je pro vás důležité.

Zde prosím přiložte dvě až tři fotografie:

1x portrét, a např. fotografii při sportu, nebo ze závodů